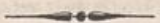

II.

PROPONTIACA.

HISTORICA PROLUSIO.

ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσιν.

Hesiodus.

mi
qu
Au
stu
Ca
Rh
et
def
nor
mic
illu
nov
per
ann
tion
orb
ex

Quae vatis Ascræi verba ex adverso posita vides ac miraberis forsitan aliquantulum, ea cum aliis, tum mihi quoque cecinit quondam praeceptor suavissimus Ferdinandus Augustus Naekæ; — et hunc, eheu, ut familiaritate ei studiorumque ratione per multos annos coniunctissimum Carolum Fridericum Heinrich, quamplurimi doctorum Rhenanorum, ab utroque pariter ad philologicam sagacitatem et ad facundiam Romanam instituti, lugent anno superiore defunctum; — auspicatus ab eo versu programma, quo nomina eorum, qui anno MDCCCXXIX certaminum Academicorum victores renunciati erant, publicavit. Faustissimum illud mihi quidem non suffragium solum, sed etiam ad novum aliquid ac maius suscipiendum parato omen et ad perseverandum gravissima exhortatio. — Ut primum aestate anni MDCCCXXXIII cognovi ab Academia Regia Inscriptionum ac Literarum Humaniorum Parisiensi propositam orbis universi studiosis hominibus quaestionem historicam ex antiquitate electi argumenti hancce:

Quel fut, depuis le 11e siècle avant notre ère jusqu'à l'établissement de l'empire de Constantinople, l'état politique des îles grecques établies sur les bords du Pont-Euxin et de la Propontide?

adeo arridebat mihi mirabundumque occupabat res et temporibus his nostris ad illustrandum opportuna peregre, et meae convenientissima voluntati, ut continuo omne hac in quaestione otium constituerem collocandum, quantumcunque a publico meo paedagogiano munere subsecivum mihi futurum esset. Duodevigesimo post mense misi ad Academiam inclytissimam *Commentariorum de Civitatibus Ponticis libros XII*, vel potius librorum prima quaedam lineamenta ac nonnulla elaborata fragmenta, plurimae partis digesta quidem verum nondum constructa politave materie, haud ita amplo comprehensa volumine. Ordinem librorum atque commentationis seriem brevis rerum notitia indicabit.

**COMMENTARIORUM DE CIVITATIBUS PONTICIS
LIBRORUM XII TITULI.**

**Liber I. Historia antiqua universalis Ponti
Euxini et Hellesponti.**

Caput 1. Natura Pontica: — Navigatio Pontica. — Situs litorum. — Merces Ponticae. — Commercia Pontica. — Incursiones barbarorum in Pontum. — Imperium Ponticum.

Cap. 2. Origines Ponticae: — De rebus Argonauticis. — De causis ac finibus navigationum Ponticarum, quarum memoriam repraesentant fabulae Argonauticae. — Mythicos nautas Ponticos fuisse Phoenices arguitur — *a.* ratione, — *b.* fama rerum, — *c.* nominibus locorum, — *d.* institutis sacris atque artibus. — De conditione urbium a Phoenicibus in Ponto conditarum coniectura.

Cap. 3. Coloniae Ponticae Graecorum: — 1. Initia imperii maritimi Graecorum. — 2. Deductio Ponticarum coloniarum. — *a.* Coloniae Aeolicae. — *b.* Coloniae Joniae.

— *c.* Coloniae Megaricae. — *d.* Occupatio litorum ac possessiones mediterraneae coloniarum. — 3. Notitia rerum Ponticarum inter Graecos. — 4. Coniunctio coloniarum Ponticarum cum patria Graecia.

Cap. 4. Regna Pontica: — 1. Regum Asiae antiquissimorum — *a.* Assyriorum, — *b.* Medorum et Lydorum, — *c.* Persarum. — 2. Imperia maritima Graecorum. — *a.* Principatus Atheniensium. — *b.* Principatus Lacedaemoniorum. — *c.* Alter principatus Atheniensium. — 3. Imperia Macedonum — *a.* sub Philippo Rege, — *b.* sub Alexandro Magno, — *c.* sub Alexandri successoribus in Asia, — *d.* sub Alexandri successoribus in Europa. — 4. Regna barbarorum, — in Asia — *a.* Regum Bithyniae, — *b.* Paphlagoniae, — *c.* Ponti, — *d.* Bospori; — *e.* regnum Ponticum Mithridatis Eupatoris; — in Europa — *a.* Thracum Odrysarum, — *b.* Scytharum, — *c.* Gallorum, — *d.* Getarum. — 5. Imperium Ponticum Romanorum.

Cap. 5. Annales Pontici sive rerum ad Pontum Euxinum et apud Hellespontum gestarum synopsis chronologica.

Cap. 6. De rerum Ponticarum auctoribus.

Liber II. Chersonesus Thraciae.

Cap. 1. De situ Chersonesi atque origines Chersonenses.

Cap. 2. De rebus Chersonensium sub imperio Attico (ann. 550—338 a. C. n.).

Cap. 3. De rebus Chersonensium sub Regibus Macedonum et Pergamenis, et sub populi Romani ac Rom. Principum imperio.

Cap. 4. De rebus Sestiorum: — 1. De situ urbis Sesti. — 2. De primordiis civitatis Sestiorum. — 3. Annales Sestii. — 4. De moribus, sacris ac re publica Sestiorum.

Cap. 5. De rebus Cardianorum ac Lysimachensium.

Cap. 6. De rebus reliquarum Chersonesi civitatum, Elae-
untis, Madyti (Coelorum), Alopeconnesi, Callipolis.

Liber III. Hellespontus (regio Asiae).

Cap. 1. Origines Hellespontiae: — Prisci incolae. — Im-
perium Troianum. — Coloniae Graecae.

Cap. 2. De gestis Hellespontiorum — 1. sub dominatione
Milesiorum, — 2. sub regno Lydorum, — 3. sub imperio
Persarum, — 4. sub Regibus Macedonum et Pergamenis: —
5. Hellespontus provincia Romana.

Cap. 3. De rebus Abydenorum.

Cap. 4. De rebus Lampsacenorum.

Cap. 5. De rebus Parianorum.

Cap. 6. De rebus Dardanensium, Sigeensium, Arisben-
sium.

Liber IV. Cyzicus.

Cap. 1. De situ Cyziceno.

Cap. 2. Origines Cyzicenae.

Cap. 3. Civitas Cyzicenorum colonia ac socia Graecorum.

Cap. 4. Cyzicenorum civitas sui iuris; — sub Romanis
ab initio libera et foederata; — ab Augusto per quinquen-
nium, — iterum a Tiberio in provinciam redacta; — Helles-
ponti metropolis.

Cap. 5. De re publica ac legibus Cyzicenorum.

Cap. 6. Sacra, artium et literarum cultus apud Cyzi-
cenos.*

Liber V. Bithynia Propontiaca.

Civitates sex: Myrlea (Apamea), Prusa ad Olympum,

* De rebus Cyzicenis prodiit interea opusculum consultis-
simum, quo equidem nihil melius ad edendum paratum habeo:
Cyzicus und sein Gebiet. Drei Bücher von J. Marquardt.
Berlin. 1836. 176 pp. in 8°.

Cius (Prusias maritima), Nicaea, Nicomedia (Astacus, Olbia), Chalcedon.

Liber VI. Byzantium.

Annexae sunt res civitatis Perinthiorum (Heracleae in Propontide) et Selymbrianorum.

Liber VII. Pontus occidentalis.

Cap. 1. De situ litorum Ponti Thracici et Scythici a Bosphoro ad Borysthenem.

Cap. 2. De rebus in Ponto occidentali gestis ante tempora Romana.

Cap. 3. Thracia (Europa et Haemimontus), Moesia (secunda), Scythia provinciae Romanae.

Cap. 4. De rebus publicis Apolloniatarum, Anchialensium, Mesambrianorum.

Cap. 5. Pentapolis maritima Thraciae septentrionalis: Odessus, Dionysopolis, Callatis, Tomi, Istrus.

Cap. 6. De re publica Olbiopolitarum. Annexae sunt res Tyrannorum.

Liber VIII. Chersonesus Taurica ac Bosphorus Cimmerius.

Cap. 1. De situ Ponti septentrionalis.

Cap. 2. De primordiis civitatum et de regno Bosporano usque ad Mithridatem Eupatorem.

Cap. 3. De rebus ac Regibus Bosporanis aevi inferioris.

Cap. 4. De rebus Chersonesitarum Heracliensium.

Cap. 5. Theudosia, Panticapaeum (Bosporus) et alia Chersonesi oppida.

Cap. 6. Phanagoria et reliquae civitates regni Bosporani in Asia. Adiecta est brevis memoria rerum Tanaitarum.

Liber IX. Colchis.

Cap. 1. De situ Colchico.

Cap. 2. Origines Colchicae.

Cap. 3. De gentibus Colchidi vicinis Caucasiis.

Cap. 4. Commercia veterum Caucasia.

Cap. 5. Res in Colchica terra et ad Caucasum montem in Iberia et Albania a Romanis gestae.

Cap. 6. De rebus publicis Dioscuriadensium (Sebastopolitarum) et Phasianorum.

Liber X. Sinope (Reges Ponti, Ponti provinciae).

Civitates Trapezus, Cerasus, Amisus, Sinope.

Liber XI. Heraclea.

Connexae sunt res Amastrianorum, Tianorum et urbis Cieri (Prusiadis ad Hypium).

Liber XII. Publicarum Ponti rerum summa.

Quas res, ut breviter monstrem, qua ratione statim ab initio susceperim tractandas, et qua adhibita consiliorum moderatione nonnullas earum pertexere haud infeliciter tentaverim; iuvat quaedam ex ipsis commentariis loca describere, ex introitu libri primi, et ultimae de summa rerum publicarum commentationis exordium.

PROOEMIUM LIBRI PRIMI EX XII COMMENTARIORUM
DE CIVITATIBUS PONTICIS.

Pontica maria atque regiones, de quibus scribere aggredimur, posita sunt inter quadragesimum et quadragesimum septimum gradum latitudinis. Fere eadem est illis coeli temperatio, quae in plurimis partibus Italiae atque Galliae

regnat. Nec deest iis quicquam earum rerum, quibus hominum societates ad opulentiam, civitates regnaque ad potestatem pervenire solent. Agros natura litoribus Ponticis apposuit insigni fertilitate ad victum hominum; montibus, qui litoribus imminet, largam dedit lignorum copiam, ac plurimis etiam metallorum inclusit venas uberrimas; maria piscium quamplurimis ac sapidissimis generibus abundant. Orae maritimae pleraque ita comparata sunt, ut sedes videantur urbibus condendis praefinitae a natura opportunissimae ad facultates incolentium in immensum augendas fructibus commerciorum. Universas vero regiones Ponticas tanquam vinculo quodam coniunctas inter se tenent continentia interposita maria, Propontis, Pontus Euxinus, Maeotis. Et his omnibus claustrum praepositum est duplex, prius Hellesponti fauces, tum Bosporus Thracius, in latitudinem, ubi angustissimae fauces sunt, vix quingentos passus patens.

Quaestionum de Graecis civitatibus Ponticis quoniam summa pars in eo versari debet, ut ostendatur, quemadmodum Graeci, coloniis in litora Pontica deductis, Ponticis rebus usi sint, et qua ratione res suas, mores, instituta, sacra, artes, omnemque humanioris vitae cultum in Pontum transtulerint conservaverintque, bene utendo commodis, quae a natura illae regiones attributa haberent, evitatis aut remotis malis ac difficultatibus, quae ipsorum publicis privatisque negotiis atque conatis impedimenta esse potuissent; rationi consentaneum videtur, hoc primo capite explicare, quas in universum cuivis populo sive Principi, qui Ponto uti ac Pontico commercio opes, Ponticis opibus imperium sibi quaerere vel augere instituat, commoditates, quales et quantas fere difficultates natura obiecerit.

Positus Pontus sic, ut breviter praediximus, multa magnaue habet ipso suo situ commoda. Quorum commodorum duplex est genus, duplexque via, qua ad ea pervenitur: unum genus continet commoda, quae cum Pontica navigatione coniuncta sunt; alterum, quae dat possessioni litorum. Horum autem utrique commodorum generi oppositae sunt quaedam difficultates, quae vitandae sunt, et quibus nisi evitatis, nec maris nec litorum Ponti usus insignibus conspicuus unquam erat utilitatibus. Nam nec navigatio Pontica ita commoda est, ut non multis ventorum naturaliumque fluxionum difficultatibus obnoxia habeatur; et litorum possessio valde est impedita propter crebras gentium vastationes ex intimis Asiae Europaeque regionibus huc usque procurrentium.

CONCLUSIO CAPITIS PRIMI LIBRI PRIMI.

Imperium Ponticum. Patefactum nobis est, ob ipsam loci naturam firmum ac stabile in Ponto imperium, quod cunctis fruatur utilitatibus, quas natura Ponto largita est quamplurimas, condi non posse nisi ab iis, qui terra simul ac mari valeant. Terrestres exercitus poscit litorum possessio. Maris usus postulat navales copias; neque eas exiguas, vel quae mercatorum privatis usibus sufficiant, sed eiusmodi, ut idoneae sint ad arcendos etiam aliis in partibus orbis mari valentium incursus. Etenim si imperantes Ponto non valde curant rem navalem, aut ad alios pervenient magna mercaturae Ponticae commoda, aut, si non sinunt illi alios in Ponto navigare, nescio an plus sibi ipsis quam aliis noceant propterea quod nulla tunc aut non multa apud se rerum peregrinarum commercia esse necesse erit. Commercio enim gentibus opus est ad industriam hominum

excitandam; industria hominum excitata, ad opificia, artes, literas excolendas propagandasque; artium liberalium cultura societatis humanae summum decus, summa felicitas.

Quae de imperio Pontico exposita modo a nobis sunt generatim demonstrataque ex ipsa marium terrarumque natura, ea plene confirmat memoria rerum. Antiqua quidem rerum memoria quatuor praecipue innotuere populi, quorum permagna erat in Ponto potestas, Graeci, Romani, antiquiores Reges Bospori, et Ponticus Mithridates Eupator. Ex his Graecorum civitates neque terra pro se quaeque satis valebant, neque perseverabant unquam coniunctis viribus unum in Ponto imperium condere; quamquam earum aliae post alias diversis in partibus Ponti opibus maximis admodum factae sunt conspicuae; primo Milesii, mox etiam Megarenses, tum Sinopenses, Heracleotae, Byzantii, alii. Romanorum multo infirmius semper Ponticum imperium manebat eam ob causam, quod non multum illis operae in re navali collocandum videbatur. Ex Bosporanis Regibus primum posteritati proditum accepimus a Diodoro (XX. 25.) Eumelum, qui regnavit quinquennio, quod medium est anno 309 et 305 a. C. n., imperium Ponticum ita, ut omnis Pontus in arbitrium suum ac potestatem veniret, animo praecepisse. Verum conatui successus defuit propter maturam Regis mortem. Mithridates, Ponti Rex, cui cognomen est Eupatori et Magno, pedestribus exercitibus aequae ac navibus instructissimus, assecutus haud dubie esset, quod immensum inceperat regnum Ponticum sibi parare, nisi Romani ei invictas suas legiones obtulissent.

Sic antiquitus igitur coeptum quidem aliquoties imperium Ponticum institui, quo unius Principis vel civitatis in usum cunctae Ponticae utilitates converterentur, a nemine tamen

valide aut constanter satis constitutum est. Nec sequentia saecula viderunt illud. Quod vero antehac non factum in Ponto, poterit illud factum videre posteritas. Atque in omnium conspectu est, quantopere a reliquis Europaeis regnis mari nunc valentibus praecaveatur, quominus hoc magnum incrementum accrescat rebus Russicis.

EXORDIUM LIBRI DUODECIMI.

Res publicae Ponti. — Propositum nobis hoc loco est exsequi, qui status civitatum Ponticarum, quae iura, leges, populorum iussa, quaeque in universum Ponticorum politiae vicissitudines fuerint. Res vero, quibus haec omnis cognitio continetur, in tria distribuimus capita. Capite primo agemus de libero statu rerum publicarum sive de constitutionibus civitatum liberarum. Cuius quaestionis singulis partibus continentur ordines civium, ordinisque cuiusque iura, legum latio ac iudicia, administratio rerum civilium, denique rei publicae cuiusvis ex alia in aliam formam conversiones. Altero capite complectemur peregrina iura institutaque, quaecunque pertinent ad mutuam civitatum vel inter se, vel adversus externos populos conditionem. Separatim vero hoc capite dicendum erit primum de iure colonico, vel quo pacto coloniae in fide patriarum civitatum retentae fuerint; tum quatenam iura, et quibus ea legibus, attribui solita sint vel singulis peregrinis, vel universis populis; tum de conditione subiectarum urbium, quibus eae iussis parere aut servire coactae, et quarum rerum retinuerint libertatem; deinde quonam pacto et in quas leges foederatae civitates fuerint; denique de iure nautico Graecorum tam universo (nam ea quidem antiqui iuris pars universa aliquanto magis illustrari et debet et vere poterit, quam nunc vulgo cognitam esse

video), quam speciali et ab aliis distincto Ponticorum. Tertio capite, quod ultimum erit, tractabimus de legibus institutisque Ponticis Romanorum, repetentes primum, quae conditio fuerit civitatum liberarum, cum populo Romano amicitia foederibus contracta; tum quo pacto obnoxiae factae populo Romano Imperatoribusque Romanis urbes in formulam provinciae redactae; deinde quo iure usae sint coloniae Romanae in Ponto; quibus extremo loco addi poterit descriptio rei publicae Chersonitarum, qui diutissime, etiam per multa saecula imperii Orientalis, mores, leges, instituta maiorum conservabant. Hac autem ratione ubi explicuerimus cuncta, sicut in animo iam nunc volvimus, non nihil speramus effectum iri ad meliorem iuris civilis vitaeque universae veterum intellectum.

Verum ad bene ista omnia explicanda, multo plus requiritur temporis, plus otii, plus etiam ingenii doctrinaeque, quam nunc nos in eam rem conferre possumus. Quare ne, quod effici hac temporis exiguitate nullo modo potest, inutiliter tentemus, seposito interim studio remotaque sollicitudine plene una hac scriptione et sic, ut fieri unice decet coram doctissimis iudicibus, pertractandi penitus rem gravissimam, benevole, quaeso, accipiat et materiem tantum quandam operis venientibus annis perficiendi.

Academia, his meis et aliorum eadem de re ad ipsam missis commentationibus nondum satis suae voluntati responsum iudicans, in consessu suo publico d. XIV. Aug. MDCCCXXXV, praesidente viro illustri Daunou, eandem quaestionem in annum sequentem prorogavit.* Qua re

* Verba programmatis: *L'Académie a pensé qu'un nouveau délai donnerait aux auteurs qui ont traité ce sujet, le moyen d'amé-*

cognita, qua mente, qua paene eventus secundi spe iterum in clarissimam hanc arenam ascenderim, ipsis referam verbis praefationis novo praefixae commentario, quem ante Cal. Apriles a. MDCCCXXXVI ad Academiam direxi.

**DE CIVITATIBUS PONTICIS SUB IMPERIO ROMANO
COMMENTARII PRAEFATIO.**

Posteaquam renunciatum mihi est, non displicuisse Inclytae Academiae commentarios meos Ponticos, quos eiusdem certaminis causa ad Ipsam misi anno superiore, plenius vero illi quominus Doctissimorum Iudicium suffragiis ornarentur, obfuisse potissimum, quod aliquam multum desideraretur amplius ad integram rerum comprehensionem; ignaviam putabam esse ac, paene dicam, perfidiam, a prorogato decertantium concursu recedere nec anniti pro viribus, ut satisfaceret voluntati Ordinis in literarum re publica splendidissimi. Voluntatem autem Vestram (convertat se iam ad Vos, venia Vestra, oratio mea) certior interim per novam quaestionis Vestrae promulgationem factus sum aliquantum diversam esse ab eo consilio, quo equidem tertio abhinc anno de rebus Ponticis tractare institui. Illo enim tempore in animo mihi erat, commentariorum Ponticorum libris XII, quorum prius Vobis principia quaedam misi, complecti Ponticarum civitatum antiquitatem omnem ab remotissima memoria ad aetatem usque Constantini Magni. Licebit etiam causam indicare in tantam vetustatem aberrantis consilii. Quippe in

liorer et de compléter leur travail, et, par ce motif, elle a prorogé le concours jusqu'en 1836.

diario publico (*Moniteur Universel*, *Mercr.* 14 *Août* 1833 p. 1957 col. 1.) de terminis quaestionis ita scriptum reperi: *depuis le 11e siècle avant notre ère jusqu'à l'établissement de l'empire de Constantinople*, numero expresso signis minusculis. Errorem hunc fuisse typothetae, cognovi ex nuperimo programme Academico d. d. 14 Aug. 1835, ubi scriptum est: *depuis le deuxième siècle avant notre ère*. Discrepat autem ab isto meo consilio Vestra voluntas eo, quod non universam Ponti vetustatem, multo longioris materiem studii, repeti voluistis, sed eam tantum illustrari, quatenus fieri id posset, partem vitae civilis in Ponticis Graecorum urbibus, quae quingentis fere annis continetur, ab secundo saeculo ante aeram Christianam usque ad domicilium Principum Romanorum in Oriente collocatum. Anno autem circiter ducentesimo ante C. n. Romani primum arma cum imperandi cogitationibus in Orientem transtulerunt, comprehensumque est spatio illo quingentorum annorum omne populi Romani in Ponticis regionibus imperium, institutum ab initio per societates Regum ac civitatum, confirmatum deinde redactis in provinciam, aliis post alios, populis, denique consummatum una omnibus civitatibus praescripta lege ac ratione serviendi. Hanc vero argumenti conditionem reputanti tutius mihi visum est convenientiusque temporis brevitati, omissa illa rerum Ponticarum universitate, hac hieme studia mea cohibere intra terminos a Vobis praefinitos.

Plura me praefari molientem, ne quid eorum, quae ad introductionem pertinerent, omitterem, exorta repente cogitatio, non oportere me ac ne decere quidem Viris Doctissimis. tanquam ducem quendam me gerere ad notitiam rerum, quas Ipsi, ut huic commentario mandarem, mihi fuistis

auctores, coegit absistere incepto. Ceterum ubi Vos secundam, sicut opto, de studiorum meorum ratione sententiam ferentes, non indignum hunc libellum censueritis, qui prelis impressus in publicum prodeat, curabo interim ut ad usum minus doctorum addi possint, quae hoc loco dicturus eram, quaedam generalia, ac separatim quidem tribus capitibus de rebus fere hisce :

primo, quae urbes Graecae, et quo in universum civili statu, fuerint ad Pontum et ad Propontidem temporibus Macedonicis ;

secundo, quomodo Romani instituerint civitates Ponticas in fidem suam redigere, et quantum postea, quibus finibus circumscriptum, et quibus legibus ordinatum, quo pacto munitum Romanorum imperium circa Pontum fuerit ; quam quidem rem singulatim per singulas civitates ac provincias, ut caput ac principale commentationis huius argumentum, praecipua diligentia in ipso commentario persecutus sum ;

tertio, de fontibus huius historiae, de antiquis scriptoribus, de monumentis diversi generis, de libris et tractatibus recentium eruditorum ad operam hanc pertinentibus.

Novum illum librum ad Academiam perlatum iusto quum maxime tempore (d. 31 Mart. acceptum retulit scriniorum Academicorum curator) tam clementer accipiebant, tantaque cum indulgentia legebant Academici illustres, quatuorviri doctissimi Letronne, Pouqueville, Raoul-Rochette, de Walckenaer, quibus praeiudicium de agone hoc Pontico faciendum Academia commiserat, ut praemium auctori, cui symbolum esset ἀγαθὴ δ' ἐπὶς ἡδὲ βροτοῦ-σιν, adiudicari Instituto Regio placeret. Quod iudicium

renunciavit publice vir omnium nunc optime de Archaeologia Graeca merens Raoul-Rochette in solenni Academiae concilio, quod habitum est d. V. Aug. MDCCCXXXVI, praeside Carolo Benedicto Hase, viro clarissimo et mihi ab illo die imprimis favente.

Quibus de causis factum sit, ut Ponticis meis post Parisiensem hunc solem manu mea scripta collustrantem, nullus adhuc editis dies luxerit, praetereo. Nunc tantummodo sacro quodam initio quasi praeludens cantioni longiori hic pauca edere constitui de rebus Propontiacis, Propontide tanquam ponte forsan usurus, quo perveniam ad Ponticorum editionem. Ad Pontica enim mea etiam publici iuris facienda satis idoneam spero me nacturum occasionem, si Propontiaca haec, quibus maxime cupio, viris probabuntur. Sin minus, nullam, restincto nostro ardore, iacturam patietur scientia ac doctrina, cui soli in vulgus edendis scriptionibus consulendum duco.

APAMEA.

Bithyniam ex Europa petentibus mari, vel ab Hellesponto Mysiaque via maritima ingredientibus, prima obviam sese offerebat urbs Apamea, superioribus temporibus dicta Myrlea, non longe distans a Rhyndaco fluvio, quem Romani iusserunt esse terminum Bithyniae et Asiae proconsularis provinciae.¹⁾ Myrleam tempore non satis comperto considerant Graeci Colophonii; quorum posteri, varias experti fortunae vicissitudines, civitatem tamen integre Graecam moribus institutisque conservaverunt usque ad primordia regni Pergameni. Tunc vero cuiusnam sive Regis sive populi ad societatem Myrleani sese applicuerint, Regum Bithyniae an Pergami, an populi Aetolorum, an Rhodiorum, non constat. Hos enim populos ac Reges compertum habemus sub finem tertii a. C. saeculi vel dominationis augendae vel mercaturae vel defendendae etiam libertatis causa omnes in Hellesponto et ad Propontidem positas minores civitates in fidem ac ditionem aut in societatis communionem, quam Graeci sympolitiam appellabant, acceptas habuisse, nec ullam fere civitatum Propontiacarum, praeter Cyzicenos ac Byzantios, prorsus fuisse liberam et ad rem publicam administrandam sui omnino iuris. Bithynorum Rex Prusias, Zelae filius, multarum sibi urbium Asiae voluntatem conciliaverat ideo

¹⁾ Plin. *Hist. nat.* V. 32(40): „Rhyndacus — Asiam Bithyniamque disternans.“

quod Gallos sive Galatas, e sedibus, ab Attalo eis, Pergami Rege, quum ope eorum contra Achaeum usus esset, assignatis ad Hellespontum, exterminaverat. Ad fines imperii proferendos varia deinde idem bella gerebat cum Byzantiis et Regibus Pergamenis. Byzantiis praeripuit terram, quam illi a multo tempore in Asia possidebant, vicinam agro Myrleano, ad Dascylitim lacum et ad Miletopolitim et ad Apolloniatim, in Mysia et in parte Bithyniae occidentali.²⁾ Cum Pergamenis Regibus propter alias eiusdem regionis terras, superius circa Rhyndacum amnem in Mysia et in Phrygia, cognomine ad Hellespontum, positas bella habebat. Attalus et post eum Eumenes, Pergami Reges, plurimas finitimarum civitatum deditas sibi vel voluntate propensas habebant propter fidem atque operam, quam ab illis praestitam sociis religiosissime, magnae ipsis laudi antiquitas tribuit. Aetolorum societatem sub idem fere tempus e Propontiacis civitatibus Ciani, Myrleanorum vicini, et Chalcedonii ad Bosporum et Lysimachienses in Chersoneso Thraciae amplexi erant odio Regum ac metu servitutis. Rhodii, mari tunc omnium Graecorum validissimi, civitatum minorum, etiam circa Propontidem positarum, tanquam patronos sese gerebant, sui magis commodi ac liberi commercii causa, quam ob fugam regiae dominationis.³⁾ Populus Romanus nullas dum in Asia civitates socias habebat; cum Attalo Rege tamen propter commune adversus Philippum bellum iam coeperat amicitia esse.⁴⁾

²⁾ Polyb. IV. 50; Strab. XII. p. 863 Amst. (576 Cas.)

³⁾ Liv. XXXII. 33: „Rhodii — postulabant, — liberari omnia Asiae emporia portusque;“ — ex Polyb. XVII. 2.

⁴⁾ Liv. XXIX. 11.

Hoc rerum ad Propontidem statu, Philippus Rex Macedonum, Demetrii filius, Persei pater, pace composita cum Aetolis et paulo post etiam cum Romanis anno U. c. 547, a. C. 205⁵⁾ arma sua in Asiam convertit, et cum multas alias gessisset res ad maritimam potissimum dominationem pertinentes, quam tunc unice affectabat, tum copias suas navales terrestresque etiam ad Bithyniam adduxit, subveniens Regi Prusiae, sororis suae marito, qui et ipsi in superiore bello, quod contra Aetolos ac Romanos gerebat, naves ex Bithynia auxilio miserat,⁶⁾ et tunc bellum ultro intulerat finitimis civitatibus.⁷⁾ In eo bello Philippus ac Prusias coniunctis viribus expugnare post longam ac fortem incolentium defensionem urbem Cianorum eamque diruerunt, incolis, qui supererant, in servitutem redactis, navali apparatu a Philippo deducto in Macedoniam. Quam rem Polybius eodem anno gestam refert, quo Hannibal apud Zamam a Scipione superatus est.⁸⁾ Atque eodem anno et ex eadem iniusta causa Reges isti ceperunt everteruntque civitatem Myrleanorum. Loca deserta Philippus adiecit ditioni Prusiae, qui utrumque oppidum ex ruinis refecit; Cium suo nomine appellavit Prusiada, Myrleam de uxore sua, sorore Philippi, Apameam.⁹⁾ Sic apud Strabonem quidem de condita civitate Apamena memoriae proditum legimus, quamquam

⁵⁾ Liv. XXIX. 12; de tempore vid. W. Schorn *Geschichte Griechenlands von der Entstehung des ätolischen und achäischen Bundes bis auf die Zerstörung Korinths*. (Bonn 1838. 8.) p. 203.

⁶⁾ Liv. XXVII. 30.

⁷⁾ Polyb. XV. 22.

⁸⁾ Polyb. XV. 21–23; cf. XVII. 3. 4 et 5; Liv. XXXII. 33 et 34; Polyb. XVIII. 27; Liv. XXXIII. 30.

⁹⁾ Strab. XII. p. 845 (563).

prodiderunt alii auctores urbem denuo conditam a Nicomede Epiphane, filio Prusiae secundi, nepote eius, cui Philippus maritimam illam regionem attribuit. Sunt illi Stephanus Byzantius in lexico geographico et Eustathius doctus Archiepiscopus Thessalonicensis in commentario ad Dionysii periegesin.¹⁰⁾ Stare tamen utrumque poterit, modo accipias, Myrleam e ruderibus excitatam primo a Prusia, et iam tunc dictam Apameam ex Apame, uxore Prusiae; quam Apamen sororem fuisse Philippi Macedonis, Persei patris, satis ostendit numismatologus doctissimus; arguendo hoc e matrimonio natum Prusiam secundum, qui maternae originis causa in numis vultum suum diademate ornavit alato. Quod symbolum Philippus, Persei pater, inter gentis suae insignia asciverat, numis Macedonicis regiis herois Persei capite alato signatis, utpote a Perseo heroe stirpem suam ortam iactans.¹¹⁾ Convenientissime autem factum videtur, quod Prusias Rex, quum antiquae Cianorum urbi suum nomen imponeret, Myrleam Cio vicinam ac per eandem occasionem sui iuris factam, nomine ornaret Reginae, sororis Regis socii. At idem Prusias, vel filius eius, Prusias secundus, ex pacis conditionibus, quas scripserant Romani, confectis bellis Antiochico et Galatico, a. 188 a. C. n. Pergamenis coactus Phrygia minore, ad Hellespontum dicta, cedere,¹²⁾ nescio an Apameam quoque amiserit; quam Nicomedes Epiphanes, utpote maiore usus gratia ac benevolentia apud Romanos, restitutam regno

¹⁰⁾ Steph. Byz. v. Ἀπάμεια. Eustath. ad Dionys. Perieg. v. 918.

¹¹⁾ Eckhel *Doctrina numorum veterum* Vol. II. pp. 442 seqq.

¹²⁾ Liv. XXXVIII. 39; cf. Justin. XXXII. 4 et Liv. XXXIX. 41.

Bithynico, ita auxerit ornaveritque, ut ab eo potuerit non immerito perhiberi condita.

Extincto regno Bithynorum, priusquam Romani Bithyniam, hereditate ex testamento Nicomedis Regis ultimi sub populi Romani ditione locatam, in fidem suam reciperent, Mithridates, Ponti Rex, Bithyniam atque Asiam cum magnis exercitibus invasit; ad quem cum plurimis aliis civitatibus incolentium voluntate Apamea quoque defecit anno 73 a. C. Verum iam sequenti anno, cum Mithridates a Cyzici obsidione depulsus per Lucillum consulem atque imperatorem in Pontum instituisset reverti, Triarius, qui novas Romanorum copias ex Europa ad Lucillum adduxerat, cum alias urbes Propontiacas praesidiis liberavit Ponticis, tum Apameam, oppidanis primo renitentibus, terra marique oppugnavit; ad postremum, re Mithridatica desperata, portas quidem Romanis aperuerunt, magna tamen et sic incolentium ad delubra deorum confugientium edita est strages.¹³⁾ Inde Apamenses per aliquot annos usi sunt libertate, provinciali illa, quam Romani civitatibus in provinciam redactis ad res civiles per oppidanos magistratus et maiorum institutis administrandas relinquere solebant, Bithynicarum insuper publicis rebus, quae ad maiestatem populi Romani et ad pacem conservandam pertinerent, ordinatis aequissime lege Pompeia. Ostendunt illud numi huius civitatis, quos appellare iam consuevimus autonomos, ante imperatoria Romanorum sive Caesarum tempora signati; quibus praeter nomina urbis, novum simul ac vetustum resumptum ΑΠΑΜΕΩΝ ΜΤΡΑΕΑΝΩΥ, et alia

¹³⁾ Memnon *Heract.* ap. Photium *Biblioth. Cod. CCXXIV.* p. 233 b. ed. Imm. Bekker. (Berolini 1824. 4.); Appian. *Mithridat.* p. 223 ed. H. Steph.

quaedam insignia istius libertatis, anni epochae Bithynicae inscripti sunt ΕΑΣ et ΖΑΣ, i. e. 235 et 237. Nonnullis etiam, in quibus eadem nominum duplicitate cives gloriantur, anno Bithynico 235 insignitis, addita sunt Praetoris Romani nomina Gaii Vibii Pansae, ΕΠΙ ΓΑΙΟΥ ΟΤΙΒΙΟΥ ΠΑΝΣΑ. ¹⁴⁾ Quae res documento est, Pansae illi, quem et aliae Bithynorum civitates in numis suis publice laudaverunt, quum Bithyniam pro praetore (inter praetorias enim necdum consularis ante Octavianum Augustum Bithynia erat provincia) administraret, propter egregia quaedam erga civitatem suam merita Apamenses praecipue favisse. Quae autem merita ista fuerint, incertum est. Ac ne constat quidem, quo tempore Vibius Pansa Bithyniae praefuerit, ex Praetura, quam item parum constat quo anno gesserit, an e Plebis Tribunatu, quem gessisse eum compertum habemus anno 51 a. C. n. Coss. Servio Sulpicio et M. Marcello. ¹⁵⁾ Consul idem fuit cum A. Hirtio anno 43, eodemque anno cum collega in proelio ad Mutinam occubuit. Neque auxilii satis ad tempus definiendum afferunt annorum numeri Vibianis illi numis inscripti. Fluctuant enim eruditorum sententiae de exordio aerae Bithynicae; nec satis adhuc compertum est, utrum ab anno a. C. 287, an, sicut Pontica aera, 297, an ab interiecto aliquo inter hos anno regni Bithynorum memoria per

¹⁴⁾ Eckhel *Doctr. Num.* Vol. II. p. 390. b et 405. b; Mionnet *Description des Médailles* T. II. p. 411. n. 11; id. ei. op. *Suppl.* T. V. p. 5. n. 23. eiusdem argumenti numum, Eckhelio nondum notum, sic describit: ΑΠΑΜΕΙΑ. ΜΤΡ. *Tête laurée d'Apollon* † ΕΠΙ ΓΑΙΟΥ ΟΤΙΒΙΟΥ ΠΑΝΣΑ. *Lyre, et à l'exergue* ΑΕΑ (sic).

¹⁵⁾ Cic. *Ep. ad divers.* VIII. 8.

annos describi coepta fuerit.¹⁶⁾ At, quod ad nostram rem iam sufficere poterit, liquet tamen, monetam illam circa annum 50 a. C. Pompeii aut Caesaris temporibus eusam esse apud Apamenses, Graecis adhuc institutis florentes gaudentesque etiam tunc antiquo nomine Myrlea.

Posthaec colonia Romanorum veteranorum Apameam deducta est, ut videtur, ab Octaviano Augusto; nam nomina ei indita Julia Augusta; civitasque abhinc coepit et iure et sermone et moribus esse Romana.¹⁷⁾ Plenum coloniae nomen, in numis Apamensium literis initialibus indicatum, (qui quidem numi sat multi numero, primus sub Nerone, ultimi Valeriano et Gallieno imperantibus signati, supersunt)¹⁸⁾ fuit Colonia Julia Concordia Augusta Apamea vel Apamena. Concordia appellata est simili-

¹⁶⁾ Eckhel *D. N.* Vol. II. p. 396—399 de aera Bithynica priorum opiniones recenset; ipse in Ez. Spanhemii sententiam inclinatur, cui annus U. c. 466 aptissimus visus est. Mionnet *Suppl.* T. V. p. 5: „Ère de la ville d'Apamée, 457 de la fondation de Rome, 297 avant J.—C. Id. ib. pp. 17, 78, 166, 222, eadem aera, instituta a. U. 457, ante C. 297, usas refert plurimas Bithyniae civitates, et p. 271, Reges Bithynorum. Ut Mionnet aeram Bithynicam eandem statueret cum aera Pontica, motus esse videtur auctoritate Sestini, qui in eam sententiam disseruit, *Lettere numismat. Continuazione*, T. VII. p. 63.

¹⁷⁾ Strab. XII. p. 846 (564): Οἱ δ' Ἀπαμεῖς ἀποικίαν ἐδέξαντο Πωμαίων. Plin. *H. N.* V. 32 (43): „Intus in Bithynia, Colonia Apamena.“ — Io. Foy-Vaillant, *Numismata Imperatorum in Coloniais* (Paris. 1695 fol.) T. II. pp. 17, 27, 238 coloniam deductam asserit ab C. Julio Caesare; mihi probabilior visa est sententia Eckhelii proposita. *Doctr. N.* Vol. II. p. 406.

¹⁸⁾ Eckhel. l. c.; Sestini *Lettere e dissertazioni numism.* T. III. p. 11; Mionnet *Descr.* T. II. pp. 412—415, nn. 23—38, et *Suppl.* T. V. pp. 6—16, nn. 27—87.

de causa, qua Hadrumetum provinciae Byzacenae in Africa, ab Ulpio Traiano deducta, Concordia et Frugifera cognominata.¹⁹⁾ Non raro enim coloniis a virtutibus data nomina. Vaillantii opinionem, Apameam sese Concordiam dixisse ad indicandam suam cum vicina Prusa unionem, recte refellit Belleius.²⁰⁾ In Belleii sententiam ivit Eckhelius.²¹⁾ Ac mihi quoque subscribendum videtur, addendum tamen, concordiam, unde nomen colonia Apamena auspicaretur, positam potissimum videri in eo, quod coloni Romani cum antiquis Apamensibus concordissime aut reapse ab initio vixerint, aut vivendum apud se constituerint.

Ceterum nihil promptius erat quam Concordiae nomen ortum cogitare ex concordia ab Apamensibus culta cum Prusensibus ad Olympum. Nihil enim rerum Apamenarum aequè nobis cognitum est quam quatenus res publica Apamensium cum Prusana civitate, et quantis privatim cives Apamenses necessitudinibus cum civibus Prusensibus coniuncti fuerint. Declarat hanc rem testis locupletissimus, Dio Chrysostomus, rhetor ac philosophus Prusensis, idemque et summis in patria sua honoribus functus, et civitate tum ab aliis Bithynis urbibus plerisque, tum Romana apud Apamenses quoque donatus. Duas illè orationes, unam in patria sua, alteram Apameae in civium concione habuit ad concordiam Prusensium cum Apamensibus, dissolutam nescio quibus de causis, reconciliandam confirman-

¹⁹⁾ In marmore vulgato a Grutero *Corp. Inscriptt.* ex rec. Graevii T. I. P. II. p. 362.

²⁰⁾ Bellei *Remarques sur quelques médailles qui sont marquées de lettres initiales* C. I. C. A., in *Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. XXV. (1759) pp. 105–109

²¹⁾ Eckhel. *D. N.* Vol. IV. p. 472.

damque.²²⁾ Repetere autem cuncta, quae auctor is gravissimus de rebus Apamenis dixit, et concordiae actorem tanquam praesentem sequi, multo mihi melius utiliusque esse videtur quam alia qualibet via easdem res, licet copiosius velis, describere vel disertius exprimere malle.

In patria sua laudat ille Apamenses ut urbem incolentes non parvam, et rem publicam eximiam habentes (πολιτείαν ἐξαίρετον ἔχοντας, ut qui non eodem, quo ceterae Bithynorum civitates, iure obstricti essent, sed, ut colonia Romana, iure civili institutisque omnibus populi Romani uterentur)²³⁾ et valentes aliquid dignitate sua potestateque apud Praetores, dummodo moderate rebus secundis utantur (παρὰ τοῖς ἡγεμόσι τιμὴν τινα καὶ δύνανται, εἰν σωφρονῶσι); et, quod maxime spectandum, civitati Prusensium vicinos ac contiguos et fere quotidie cum his congregientes; cum plurimis eorum

²²⁾ Orationes illae inter Dionis Chrys. *Orationes* ex recensione J. J. Reiskii, editas a vidua Reiskii Lipsiae a. 1798 (1784), continentur Vol. II. pp. 159—185; *quadragesima ἐν τῇ πατρίδι περὶ τῆς πρὸς Ἀπαμεῖς ὁμονοίας, λόγος μ'*, et *quadragesima prima, πρὸς Ἀπαμεῖς περὶ ὁμονοίας, λόγος μα'*. In exemplaribus Dionis, quibus Photius, doctissimus Patriarcha CPolitanus, circa a. 860 usus est, orationes alium in ordinem erant redactae; illae enim legebantur loco 23 et sequenti, ὁ γ' καὶ — ὁ ἐφεξῆς (λόγος); Photii *Biblioth. Cod. CCLIX* p. 167 a. (Bekker).

²³⁾ A. Gellius *Noctt. Att. XVI. 13*: „Coloniae — ex civitate quasi propagatae sunt, et iura institutaque omnia populi R., non sui arbitrii habent. Quae tamen conditio cum sit magis obnoxia et minus libera (sc. quam municipiorum, legibus suis et suo iure utentium), potior tamen et praestabilior existimatur propter amplitudinem maiestatemque P. R., cuius istae coloniae quasi effigies parvae simulacraque esse quaedam videntur.“

praeterea connubio coniunctos; porro civitate quosdam Prusensium ab illis donatos, et iam fere potentissimum quemque ipsorum honorario apud illos magistratu functos esse (τοῦτο δὲ πολιτῶν τινων, καὶ σχεδὸν τῶν δυνατωτάτων παρ' ἡμῖν τῆς παρ' ἐκείνοις τιμῆς τετυχηκότων).²⁴⁾ Res et terrestres et maritimae, omnia omnino, inquit, cogunt Prusenses et Apamenses amicitiam inter se colere. Apamenses enim opus habent lignis multisque aliis rebus, quae in terra Prusensium proveniunt; Prusensibus autem opus est portu Apameno, per quem aut importent res sibi necessarias peregrinas, aut emittant apud se crescentes res.

Hunc in modum mitigavit ille animos Prusensium. Apud Apamenses diversam ingressus viam mutuae conciliandae benevolentiae, causas exorsus est commemorare, quapropter ipse potissimum hanc rem apud eos agat. Convertit autem in ipso introitu orationem suam ad Ordinem senatorium et

²⁴⁾ Dionis *de Concordia Oratio* XL. p. 170 ed. Reisk. (493 ed. Morell.) τιμὴν reddidi honorem s. dignitatem propterea, quod inferius docemur (cf. n. n. 26 et 28), et Dionem et alios Prusenses complures re vera ab Apamena civitate in Curiam et ad Duumviratum vel alia Magisteria (ἀρχοντας) cooptatos esse. At nescio an rectius h. l. interpreteris censum; utpote eorum Prusensium, qui civitate ab Apamensibus donati erant, fundis ac praediis, quae ad Apamenum agrum pertinerent, in censum acceptis apud Apamenses. Qua re liberabantur functionibus fiscalibus. Id enim proprium erat praediorum Italicorum ius, ut immunia essent a tributis et a dominis possiderentur ex iure Quiritario. Iuris autem Italici erat colonia Apamena, teste Ulpiano *de Censibus* lib. I. exc. in *Digest.* L. 15. (tit. *de Censibus*) l. 1. (*de coloniis, quae ius Italicum habent*) § 10. Cf. von Savigny *Ueber das Ius Italicum* in *Abhandl. der königl. Akad. zu Berlin*, 1817, p. 1—14.

ad acquissimum ac moderatissimum quemque ex reliqua civium multitudine (ἐμείς, ὃ Βουλὴ καὶ τῶν ἄλλων οἱ παρόντες οἱ μετρίωτατοι).²⁵⁾ Commemorat primo, se, cum in patriam rediret ab exilio (restitutus scilicet ab Nerva Imperatore post Domitiani excessum), honoratum ab Apamensibus esse populi scito (ἐτιμήσατε δημοσίῳ ψηφίσματι), obviam missis, qui de reditu congratularentur; et a plerisque civitatibus, quas adisset, non provincialibus solum, sed et aliis eodem honoris gradu, quo Apamenses, positis (ἰσοτιμῶν ὑμῶν) et civitatem, et senatoriam dignitatem, et primos honores sibi nihil eorum ambienti datos esse (πολιτείας καὶ βουλῆς καὶ τῶν πρώτων τιμῶν μετέδωκαν).²⁶⁾ Atqui Apamensis civis factus sum, inquit, vestra benevolentia donoque vestro. Verum non tantum donatione, sed etiam origine sum civis vester. Quippe avus meus, pater meae matris, beneficio tum imperantis Principis simul civitatem Romanorum ac vestram adeptus est (ἅμα τῆς Ῥωμαίων

²⁵⁾ Dionis *Orat.* XLI. p. 179 R. Βουλὴ Decuriones sunt, iidem in coloniis, qui Romae Senatores; et ex decreto Decurionum similiter res in coloniis peractae ac Romae ex S. C. Sic fere omnes Apamenī numi signati D. D.

²⁶⁾ Moris fuisse ac lege permissum vel indultum a Principe, ut peregrini provinciales vel barbari a coloniis in civitatis et munerum communionem adsciscerentur, imprimis monstrat marmor panegyricum coloniae Tergestinae ap. Gruter. p. 408, in eandem sententiam citatum etiam ab Eckhel. *D. N.* IV. p. 485. Laudant ibi Tergestini Fabium Severum, quod ab Antonino Pio impetravit, „uti Carni Catalique attributi a D. Augusto Pio rei p. nostrae, prout qui meruissent talia, absque censu per aedilitatis gradum in curiam nostram admitterentur, ac per hoc civitatem R. adipiscerentur — — admittendo ad honorum communionem et usurpationem R. civitatis ut optimum et locupletissimum quemque.“

πολιτείας καὶ τῆς ὑμετέρας ἔτυχεν); ²⁷⁾ pater vero meus a vobis idem impetravit; ita ut equidem simul gratia vestra simul origine civis vester sim. Liberis autem meis haec etiam magis, quam mihi, est patria. Sic quum exposuisset, cur ipse maxime idoneus videretur ad agendum apud Apamenses de re quapiam publicam pacem continente, convertit se ad propositum orationis, suadere instituens concordiam cum vicinis civitatibus, in primis Prusana, ineundam. Contentiones ac discordias, dicit, diu illas a vobis nutritas, abilcere omnino decet vestram civitatem, quae effigies quaedam esse debet fortunatae illius Urbis, a qua missi huc estis, ut amici cum amicis habitetis; quae quidem cum aliis rebus humanitatem suam ac liberalitatem declarat provincialibus, praesertim large donando et civitatem et leges et honores omnibus, quicumque digni reperiantur (ἀφ' ὧν ὡς μεταδιδούσα καὶ πολιτείας καὶ νόμων καὶ ἀρχῶν), tum adversus universos pariter observando aequitatem ac iustitiam. Apamensibus cum Prusensibus esse communiones matrimoniorum, civitatis, pomparum, spectaculorum. Liberos utriusque urbis simul educari; hospitio sese cives mutua vice

²⁷⁾ De hoc loco Dionis disseruit Henr. Valesius *Emendationum*. L. II. c. 19. p. 71 ed. Burmann. (Amstelod. 1740. 4.) Mihi videtur locus nullam difficultatem habere. Quippe significat avum Dionis, ortu Prusensem, civitate Romana donatum a Claudio vel Nerone Principe, licet rerum domicilium perrexisset patriam naturalem habere, honoris vero domicilium, ubi profleret et dignitates capesseret, habuisse Apameam, utpote Prusae proximam Romanorum urbem. Ac similiter statuendum de aliis Prusensibus civitate ornatiss, et de ipso Dione. Alios vero aliter etiam nunc illam Dionis locum video interpretari; ex. c. ap. Heinemann. *Antiquit. Rom. Append.* I, 1, 72 not. g. p. 293 ed. Haubold. (Francof. ad M. 1822).

excipere, et per multum temporis una versari; et prope unum esse populum, unam civitatem, parvo distantes intervallo. Nec pauci iam Prusensium sunt, addit, quos vos civitati vestrae adscriptos habetis, et quos in Senatum cooptavistis nec indignos censuistis vestris magistratibus (πολίτας πεποιήκατε, καὶ βουλευῆς μετεδώκατε, καὶ ἄρχοντας οὐκ ἀπηξιώσατε γενέσθαι παρ' ὑμῖν);²⁸⁾ cum iisdemque communicavistis etiam sacra, quae propria sunt civitatis Romanorum (καὶ τῶν σεμνῶν τούτων, ἃ τῆς Ῥωμαίων ἐστὶ πόλεως, ἐκοινωνήσατε).²⁹⁾

²⁸⁾ *Orat.* XLI p. 183 R. 501 Mor. ἄρχοντας intelligas Duumviros, vel Aediles, vel Quinquennales, summos in coloniis magistratus domesticos, quos lege ordinaria quidem coloni eligebant ex ingenuis indigenis. Fiebat vero saepenumero, ut summa haec dignitas honoris causa offerretur hominibus peregrinis, civibus quidem, verum alibi degentibus. Notissimum de Hadriano Imp. testimonium Spartiani *Hadr.* 19: „In Hetruria Praetoram Imperator egit; per Latina oppida Dictator et Aedilis et Duumvir fuit, apud Neapolim demarchus; in patria sua Quinquennalis; et item Hadriae Quinquennalis, quasi in alia patria; et Athenis Archon fuit.“ Inferiori aevo, iam ante Constantinum puto, sublata concionum libertate, constitutum, ut Decuriones tantum ad Magistratum et eligi possent, et soli deberent eligere. Cf. Constantini M. a. 323 ad Florentium P. P. d. l. 8. *Cod. Theod.* XII. 1. (tit. de Decurionibus) ead. l. 1. *Cod. Just.* I. 56. (tit. de Magistratibus municipalibus).

²⁹⁾ τὰ σεμνὰ h. l. haud dubie sunt sacerdotia quaedam Romana, numinum Romanorum sacra, ab Pontificibus, Auguribus, Flaminibus culta, quae cum reliquo iure Romano in colonias initio transferri solebant; cf. Cic. *Agrar.* II. 35. Sacerdotum creatio vel cooptatio Romae quidem alias penes patricos, alias penes populum, alias penes ipsa collegia erat; in coloniis ac municipiis autem apud Decuriones fere semper ius subrogandorum sacerdotum mansisse videtur.

Quo tempore Dio orator sic paci Apamensium et concordiae cum finitimis provincialibus consuluit, per idem fere tempus C. Plinius Secundus, Bithyniae praefectus a Traiano Imperatore anno 103 p. C. n., in ordinem redegit rem pecuniariam civitatis. Quam rem novimus ex Plinii ad Traianum epistolis.³⁰⁾ „Quum vellem Apameae,“ scribit Plinius Imperatori, „cognoscere publicos debitores et redditum et impendia, responsum est mihi, cupere quidem universos, ut a me rationes coloniae legerentur; nunquam tamen esse lectas ab ullo Proconsulum: habuisse privilegium et vetustissimum morem, arbitrio suo rem publicam administrare. Exegi ut, quae dicebant, quaeque recitabant, libello complecterentur, quem tibi, qualem acceperam, misi; quamvis intelligerem, pleraque ex illo ad id, de quo quaeritur, non pertinere. Te rogo, ut mihi praecipere digneris, quid me putes observare debere. Vereor enim ne aut excessisse aut non implesse officii mei partes videar.“ Traianus Plinio rescribens praecipit, salvo privilegio rationes Apamaeorum ut inspiciantur. Non necessarium sibi visum perpendere, „qualia essent, propter quae videri volunt eos, qui pro Consulibus hanc provinciam obtinuerunt, abstinuisse inspectione rationum suarum; cum ipsum te, ut eas inspiceres, non recusaverint. Remuneranda est igitur probitas

Apud Apamenses cultam praecipue Dianam, compertum ex numis est inscriptis: DIANA LUCIF.; extant etiam qui Genio ornati sunt, addito: GENIO P. R.; cf. Eckhel *D. N.* II. p. 406. — Alibi tamen voc. *σεμνά* saepe latioris est significationis, continens honores civiles, per quos aliquis fit *σεμνός*. Vid. Is. Causabon. in *Dionem diatribe*, ad p. 265. 10, Vol. II. p. 532 ed. Reisk.

³⁰⁾ Plin. *Epistol.* X. 56 et 57.

eorum; ut iam nunc sciant, te hoc, quod inspecturus es, ex mea voluntate, salvis, quae habent, privilegiis, esse facturum."

Apameno hoc exemplo antiquitatis Romanae interpretes uti solent ad monstrandum, quam precaria plerumque et quam facile elusa sub Principibus iussis imperialibus vel arbitrio Praetorum fuerit autonomia sive conditio civitatum libera foederibus vel antiquis legibus munita.³¹⁾ Ac vere quidem referendum illud est inter varios gradus imminutae coloniarum ac municipiorum libertatis ab imperio proconsulari. Verum tamen profitendum simul, Traiani tempore plurimas civitates nondum ea servitutis fuisse conditione, qua vulgo putantur fere omnia sub Imperatoribus oppida provincialia habita, haec ipsa rei publicae Apamenae privilegia non plane neglecta manifesto esse documento. Videmus hic coloniae suos fuisse redditus, puta ex aedificiis ac praediis publicis, civilibus vel iuris rei publicae cognominatis, quae locabantur privatis, et ex aliis vectigalibus, portoriis et similibus, vel etiam, si vectigalia non sufficerent necessariis expensis, e colonorum municipum tributis, quae celebrato censu pro cuiusque facultatibus in singulos describi a Censoribus vel Curatoribus rei publicae solebant. Videmus porro coloniae publicos fuisse debitores, homines scilicet privatos, qui ex conductionibus publicis vel iure tributorum debitas pecunias nondum solverant. Videmus denique administrari solitas coloniae pecunias ipsorum arbitrio, ex decretis nimirum Decurionum, et impensas quidem erogatasque in moenia urbis et balneas et theatra et templa instauranda et in alios usus publicos.

³¹⁾ Cf. Eckhel *D. N.* IV. p. 270.

Sub Gallieno Imperatore, anno 265 p. C. Apamea cum aliis urbibus Bithyniae vexata est incursione Gothorum, qui e Scythia navibus profecti, cum Pontica litora devastassent, per Bithyniam penetrare ad Cyzicum usque; et praeter Apameam etiam Prusam et Cium et Nicacam et Nicomediam memorantur depopulati esse,³²⁾ moenibus omnium illarum urbium propter diutinam pacem male paratis ad arcendos hostes. A Cyzico repulsi barbari ex Bithynia onusti praeda excesserunt; aliis vero etiam posthaec percursis provinciis sero tandem devicti sunt a Gallieno et qui post Gallienum Imperium Romanum tenuerunt. Numi supersunt nonnulli Apameni, decreto Decurionum, ut fieri solebat, percussi in honorem Gallieni, et inter hos unus ornatus Victoria gradiente, dextra coronam, laeva palmam ferente;³³⁾ quem typum Belleius satis probabili coniectura existimat pertinere ad victoriam a Gallieno reportatam de Gothis.³⁴⁾

Moribus civilique institutione, etiam doctrina artiumque liberalium studiis Apamenses videntur, licet publico sermone iureque Romani, Graecis illorum temporum nihilo minus politis fuisse, sive propter arctam cum vicinis Graecis civitatibus coniunctionem, sive quod non parva pars civium originem habebat ex antiquis Graecis Myrleanis. Documento est poeta Apamea oriundus Maximus, qui bis tulit coronas Olympicas, in ludis, puto, Olympiis Adrianis, qui apud vicinam Cyzicenorum civitatem quinto quoque anno, sicut

³²⁾ Zosim. I. 35. Cf. Trebell. Pollio Gallien. 4: „Accesserat praeterea his malis, quod Scythae Bithyniam invaserant, civitatesque deleverant.“ Gibbon *Hist. Rom.* c. X. annot. 112.

³³⁾ Vaillant *Num. Imperat. in Colon.* T. II. p. 233.

³⁴⁾ Belley *Hist. de l'Acad. des Inscr.* T. XXV. p. 108.

vetusta illa notiora Elea, celebrabantur. Oppidani, nescio cuius Graecae civitatis, statuam illi posuerunt, lapidi, qui statuam ferret, versibus insculptis, qui novi huius poetae Olympionicae memoriam ad posteritatem perferrent, hisce:

ποιητὴν ἑστήσαν Ἀπαμέα Μάξιμον ἄστοι
ἀράμερον δοίων στέμματ' Ὀλυμπιάδων.

Lapis ille repertus est Panormi, oppido Propontiaci, haud ita procul ab antiqua Cyzico posito.³⁵⁾ Documento item philosophus Apameae natus Lasthenes, familiaris Dionis Prusaei; qui quam adolescens una cum Dione literis operam daret, cupidus togae ac militaris vitae, nomen dederat. Postea ubi philosophiam eum rursus cupere nuntiatum erat Dioni, hic, venia sibi ab Imp. Vespasiano facta rei cuiuslibet expetendae, militia illum missum faceret rogavit.³⁶⁾

Opes Apamensibus consentaneum est satis magnas ortas ex commerciis ac navigationibus, quibus haud exiguum eos operam impendisse tum ex iis apparet, quae superius retulimus ex Dione, tum confirmatur typis aeris Apameni, magnam partem ad rem maritimam pertinentibus.³⁷⁾ Propter maritima negotia multum praeterea Apamensibus cum mediterraneis civitatibus ac populis commercii fuisse necesse erat, non cum Prusanis solum, sed etiam cum Apolloniatis ad Rhyndacum, cum Miletopolitanis apud lacum Miletopolitim,

³⁵⁾ Cf. Letronne in *Journal des Savans*, 1830 Août, p. 501.

³⁶⁾ Philostrat. *Vita Apollonii Tyan.* V. 14. p. 251 b. ed. Morell.

³⁷⁾ Belley l. c. p. 108: *Types relatifs à la situation sur la mer et à son port; comme la galère avec les rameurs, Neptune, une femme assise sur un dauphin, tenant d'une main une victoire, et de l'autre l'ornement d'une proue de vaisseau, acrostolium.*

cum Nicaeensibus ad Ascanium lacum, et cum interioribus populis Galatiae ac Phrygiae; ideoque viae haud dubie factae ac bene munitae erant ab Apamea ad omnia illa oppida. At in itinerariis vetustis, et quod Antonini Augusti fertur, et Hierosolymitano, nulla sit viarum ad Apameam Propontiacam factarum mentio. Similiter in tabula Peutingeriana omissa est viarum Apamensium memoria. Notata hic quidem habemus oppida Cyzicum et Cium et Prusam ad Olympum et Apolloniam et ad Ascanium lacum Nicaeam, pictam etiam viam, quae omnia ista oppida inter se connectit, et ad quam positam Apameam quoque fuisse oportet; sed Apameae nomen excidit.³⁸⁾ Verum praeterquam quod constat Romanos in re viaria plurimum laboris ac pecuniae publicae, praesertim apud municipia coloniasque sui iuris, collocasse, lapis nuper repertus, cui insculpta verba posteritati prodiderunt viam a Nerone Imp. munitam ab Apamea Bithyniae ad Nicaeam, novo et insigni documento est, quam imperfecta ac mutila sit omnis hodierna rerum veterum notitia, quae solis veterum adhuc servatis libris continetur. Saxum illud detectum a Comite de Vidua prope lacum Ascanium ad

³⁸⁾ Cf. James Rennell *Treatise on the comparative Geography of Western Asia*, op. posthum. ed. Lond. 1831 II. Voll. 8. a filia auctoris Joanna Rodd, editionem curante peregrinatore nobilissimo Leake; *Book III. Chapt. 3. Roman roads on the south and south-west of Constantinople.* 2. *The second road coasted the eastern and southern sides of the Propontis, by Cius and Cyzicus, to the river Granicus. — The course of the modern route to Lampsacus, from Ghio, is to Moudania (Apamea, Myrlea); thence inland to Mahalitch (Miletopolis). — 3. A third turned off to the south (inland) from Cius, and passed through Prusia ad Olympum to Apollonia and Miletopolis; then crossed mount Temnos, at Hadriano-Therae; and thence to Pergamus.*

viam, quae in ipso celebratur. Inscriptio est bilinguis, Latina et Graeca. Collata utraque versione, verba latina in hunc modum concepta apparent: „Nero Claudius Divi Claudii filius Germanici Caesaris nepos Tiberii Caesaris Aug. pronepos Divi Aug. abnepos Caesar Augustus Germanicus Pont. Max. Trib. Pot. III. Imperator V. Consul III. viam ab Apamaea ad Nicaeam collapsam vetustate restituit muniendam curavit per Caium Julium Aquilam Proc. suum.“ Inscriptus Tribunatus quartus Neronis monstrat annum 58 p. C. Nerone Aug. III. Valerio Messala Coss.³⁹⁾

Constantini Magni temporibus, civitate Romana ac iure civili Romanorum iam diu pariter omnibus imperii civitatibus atque universis provincialibus ingenuis concessio, Apamena civitas, colonicis privilegiis antiquatis, nulla iam re praecelebatur ceteras urbes. Posita erat sub imperio Consularis provinciae Bithyniae perinde ac vicina oppida Prusa, Cius, Apollonia ad Rhyndacum, Daseylum, complura alia, quorum metropolis non una semper.⁴⁰⁾ Justinianus, qui in aliis

³⁹⁾ Vid. Letronne in *Journal des Savans*, 1827, Janvier, p. 17. Vir doctissimus ac vetustarum inscriptionum reconcinctor felicissimus notam dignitati imperatoriae subiunctam V corrigendam praecipit in II; quod in Graeca versione legitur ἀὐτοκράτωρ τὸ E, id haud dubie perperam descriptum esse pro τὸ B. Rectissime; quoniam in numis eodem anno signatis Nero Aug. TR. P. IV. COS. III. imperatoria se dignitate ornatum iactat iterum tantum, IMP. II., in numis insequentis anni tertio; cf. Eckhel *D. N.* IV. p. 263.

⁴⁰⁾ v. Hieroclis *Synecdem.* c. 31. c. commentar. Wesselingii annex. ad *Vetera Romanorum Itineraria*, (Amstelod. 1735. 4.) p. 691.

Ponticae dioeceseos provinciis multa innovavit,⁴¹⁾ Bithyniam tamen sub Consulari reliquit, nec divulsit ab ea Apameam. Inferiore aevo, quum provinciae in novas formas descriptae essent, Constantinus Porphyrogenneta Apameam Myrleam refert inter urbes thematis, quod tunc Obsequium (ὁψίμιον) appellabatur, quod incolebant Bithyni et Phryges ab Astaceno sinu usque Abydum.⁴²⁾ Ecclesiastici regiminis causa Apamenses etiam peculiarem habebant Episcopum, quem ad Concilia generalia evocatum, docent catalogi Episcoporum actionibus Synodorum Ephesinarum et Chalcedonensis praefixi. Atque etiam nunc Graecorum Christianorum, qui in oppido maritimo Mudania habitant, Episcopo in actis publicis nomen est ἐπίσκοπος τῆς Ἀπαμείας.⁴³⁾ Antiqua enim Apamea, non constat qua tempestate, diruta, incolae cum barbaris dominantibus in propinquo novum oppidum constituerunt, quod hodie appellatur Mudania, et quod portu suo aequae ac prior urbs utitur praesertim ad commercia Prusana.⁴⁴⁾

⁴¹⁾ Cf. Justin. Novell. 28—31.

⁴²⁾ Constant. Porphyrog. de Thematibus Orientis et Occid. I. 4.

⁴³⁾ Sestini *Viaggi e Opuscoli diversi*, (Berlino 1807. 8.) p. 150: *I Greci vi hanno un Vescovo con più chiese, che nelle sue bulle denominato viene ἐπ. τ. Ἀ.*

⁴⁴⁾ Rich. Pockocke *Voyages* IV. 23. T. IV. pp. 297. 98. vers. Gall. (par M. Eydous, Neuchatel, 1773. 12.); J. B. Lechevalier *Voyage de la Propontide et du Pont-Euxin; Paris, an 8. (1800) 8. p. 33; v. Hammer Reise von Constantinopel nach Brussa p. 3 et 91.*

PERINTHUS.

Perinthiorum civitas origine ac vetustissimo foedere colonia fuit Ionica, a Samiis ante Polycratis tempora ¹⁾ condita ad oram maritimam Thraciae in edito paeninsulae iugo, latitudine cc passuum continenti annexa. ²⁾ Egregius portus et commercium quaestuosum cum finitimis gentibus Perinthios celeriter locupletaverant. Mores, leges, publica instituta ad moderatam civium libertatem comparata, quae a patribus accepta coloni, etiam nexu colonico omnino liberati, conservasse videntur egregie, augebant confirmabantque opulentiam industria ac negotiatione quaesitam. Quare Persicis ac Macedonicis temporibus Perinthus apud rerum Graecarum scriptores fama admodum celebrata, cum Byzantiis et Cyzicenis potentissima fuit civitatum Propontidis. Gallos deinde sive Galatas, qui saeculo tertio a. C. paeninsulam Haemimontanam ad Delphos usque vastabant, veri simile est rebus Perinthiorum pariter ac ceteris Propontiacis magna intulisse detrimenta, praesertim quum pars eorum in Thracia prope Hellespontum ac Bosporum consedisset. ³⁾ Quo Gallorum

¹⁾ Cf. Raoul-Rochette *Histoire crit. de l'établ. des Colonies Grecques* VI. 2. T. III. pp. 360—62; C. O. Müller *Dorier* I. 6, 9. p. 121.

²⁾ Plin. *Hist. nat.* IV. 11 (18). Diodor. Sic. XVI. 76 sec. Ephorum: ἐπὶ τινος ἀρχένος ὑψηλοῦ χερρόνησον, σταδιαίων ἐχούσης τὸν ἀρχένα.

³⁾ Polyb. IV. 46.

Imperio sexagesimo fere anno, postquam conditum erat, extincto, Thracum mediterraneorum renascebantur dominationes, non minus, quam Gallorum potestas, infestae armis animisque inimicae civitatibus maritimis. Sub finem illius saeculi Philippus, Rex Macedonum, qui eadem tempestate vicinas Chalcedoniorum et Lysimachiensium civitates, foederi prius Aetolico adscriptas, in suam ditionem redegit, etiam urbe Perinthiorum, incertum quo pacto, potitus est ac praesidium ei imposuit. Quae a Philippo usurpata Propontidis possessio post paucos annos occasionem praebuit populo Romano de Perinthiorum quoque civitate bene merendi. Bello Philippico enim finito per T. Quintium Flaminium, anno 196 a. C. ex consilio decem Legatorum, qui ab Roma venerant, pax Regi data in has leges est: Omnes Graecorum civitates, quae in Europa, quaeque in Asia essent, libertatem ac suas leges haberent; quae earum sub ditione Philippi fuissent, praesidia ex his Philippus deduceret. Et cum aliis non multis urbibus, in Asia vel longe a Graecia positis, inter quas etiam Thasus et Abydus, quas hac de causa nominatim in pacis conditiones referri ex Senatus consulto decreverunt decem Legati, nominavere etiam Perinthum: eam quoque enim placere liberam esse.⁴⁾ Decem legatis deinde partitis inter se munia, et ad liberandas suae quoque regionis civitates profectis, L. Stertinius Thasum et Thraciae urbes in libertatem restituit.⁵⁾

⁴⁾ Liv. XXXIII. 30; Polyb. XVIII. 27: — ὁμοίως Ἀβυδον, Θάσον, Μυρτιναν, Πέρινθον, ἑλευθέρας ἀφεῖναι, τὰς φρουρὰς ἐξ αὐτῶν μετασυστάμενον. Liv. l. c. 31: „— in Senatus consulto, quo missi decem legati ab urbe erant, — haud dubie liberabantur“ (nominatae urbes).

⁵⁾ Polyb. l. c. 31; Liv. l. c. 35.

Sic Perinthii ἀποροῦνται adepi revixerunt, suis legibus ac iudiciis uti perseverantes, ne dum ullo Romani imperii vinculo nisi amicitia ac voluntaria fide obstricti. Libertatem autem sic Romanorum auxilio recuperatam utrum statim contigerit Perinthiis vel eorum magistratibus necesse visum sit etiam adversus Romanorum futuras vexationes munire solenni cum populo Romano pacto foedere, an postea societatem populi Romani cum immunitate formula solenni apud Senatum impetraverint; nihil hac de re habemus comperti. Nam neque huius rei neque ullius omnino rei, quae ad civitatem Perinthiorum pertineat, ulla fit mentio apud rerum scriptores abhinc per centum annos et amplius; nec monumenta illius foederis alia supersunt. Videntur tamen Perinthii una cum aliis Asiae ac Thraciae civitatibus, quae tunc Philippi, mox Antiochi, deinceps Pergamenorum ac Bithynorum Regum dominatione eximebantur, in formulam sociorum populi Romani relati fuisse, eiusque societatis causa, cum leges eius Romani haud ita negligenter observarent, ipsi quoque socii amicitiam ac maiestatem nominis Romani coluisse non repugnanter. Cuius fidelitatis Perinthii documentum dederunt in ultimo bello Mithridatico, quum Mithridates a Cyzici obsidione remotus per L. Lucullum alia tentaret loca occupare bello contra Romanos sustinendo vel etiam in Europam transferendo maxime idonea. Lampsacum etiam tunc possidebat et magnam apud Hellespontum habebat navium multitudinem. Tum vero copiis, quamplurimas poterat, conductis Perinthus oppugnavit. Verum quum oppidanos intelligeret fortiter sese defendere in animum induxisse, omissa spe potiundi urbe situ munitissima, in Bithyniam reversus est.⁶⁾

⁶⁾ Memnon *Heracl.* ap. Phot. *Bibl.* p. 233. b. 15 ed. Bekker.

Intervallo iterum centum fere annorum, (tam parca enim vel mutila est rerum Perinthiarum memoria, ut vix saeculare de iis ex historicis quidem commentariolum, non annales, possimus componere) imperium Romanum obtinente Tiberio Caesare, Germanicus, Divi Augusti nepos, iterum Consul anno 18 p. C. n., ad provincias orientales instituto itinere maritimo, Perinthum quoque ac deinde Byzantium appulit, Thracias visendi urbes causa, mox Propontidis angustias et os Ponticum intravit, cupidine veteres locos et fama celebratos noscendi.⁷⁾ Quae publica tunc civitatis Perinthiorum conditio fuerit, omnino libera adhuc atque immunis ex antiquo populi Romani foedere, an libera quidem, verum iam non immunis, exactionibus obnoxia sive arbitrariis Praetorum et Legatorum Romanorum, sive extraordinariis a Senatu impositis tributis ad belli maritimi maxime apparatus pertinentibus, sive etiam ordinariis vectigalibus, agrariis, portoriis et similibus, an omnino iam Senatus consulto Principisve Augusti constitutione in provinciam redacta;⁸⁾ et quae illa fuerit provincia, cuius rector ex lege vel Augusti voluntate attributam habuerit curam ac potestatem apud Perinthios rem Romanam administrandi, Asia consularis, an Bithynia, an Macedonia, an Moesia (cae enim vicinae omnes ac proximae illa aetate Propontidi erant provinciae Romanorum, Thracia nondum in provinciae for-

⁷⁾ Tacit. *Annal.* II. 54.

⁸⁾ De varia conditione civitatum liberarum sub libero populo Romano et sub imperio Caesarum post Sigonium, Spanhemium, Eckhelium acutissime disseruit H. Ed. Dirksen *Versuche zur Kritik und Auslegung der Quellen des Röm. Rechts* (Leipzig 1823. 8.) Dissert. IV. *Bemerkungen über das Plebiscitum de Thermensibus* pp. 142 seqq.; quem cf.

mulam redacta): haec omnia, deficientibus veterum illius temporis testimonis, incerta vel valde tamen ambigua sunt. Strabonis enim operis, quod Augustorum Octaviani et Tiberii temporibus compositum est, et in quo breviter etiam publicam urbium conditionem annotatam habemus, pars libri septimi extrema, quae Macedoniam et Thraciae partes ad Aegaeum mare et ad Hellespontum ac Propontidem vergentes usque ad Byzantium comprehenderat, excidit. Nec ullam reperi Perinthis mentionem in excerptis, nec ullo alio loco operis Straboniani. Ex Taciti vero, quem modo commemoravi, loco de Germanici apud Perinthios adventu et quasi curiosa quadam atque officiosa salutatione, arguendum videtur, Perinthios simili adhuc, quo Byzantios, conditione fuisse, id est, liberos sive ad iudicia et ad rem publicam administrandam sui iuris, non tamen immunes a tributis eoque minus a frumenti et navium ac sociorum navalium praestationibus, praesertim ad bella, quae in Thraciae finibus et in Moesia tum gerebantur, et ad quae maritimis comitatibus saepe opus fuisse necessario est existimandum. Quare, quando bellum gereretur ad Pontum, existimo imperandi etiam Perinthis frumenti, navium, tributum potestatem fuisse Praetori, ad quem belli administratio pertineret. Ad cetera autem in usu fuisse suspicor, more ex constitutione provinciali Augusti Octaviani introducto, ut rei Romanae apud Perinthios, sicut in reliquis urbibus Propontiacis, procuratio inter munera esset Praetoris vel Proconsulis Bithyniae. Quae quidem opinio quum per se placeat omnium maxime propter proximam provinciae vicinitatem, tum firmari eandem posse censeo auctoritate quadam veteris scriptoris, Strabonem vide, qui de provinciarum divisione ab Octaviano constituta referens decimam ex praetoriis provinciis, quas Princeps sub S.P.Q.R.

potestate reliquit, testificatur fuisse Bithyniam cum Propontide (μετὰ τῆς Προποντίδος) et quibusdam Ponti partibus; et eodem loco paulo superius, ab Asia provincia consulari, quam et ipsam populi faciebat Augustus, exceptam cum aliis partibus Asiae citerioris etiam Bithyniam cum Propontide.⁹⁾

Sub Tib. Claudio Caesare (Trib. Pot. XIV ab anno p. C. n. 41 ad 54) cives Perinthii iam officiosiores sese erga Principem et magis obnoxios imperio Romano redditos profitebantur, (coacti illud an sponte sua fecerint, nec ipsi significant, nec alii produnt) monetam suam signando vultu Imperatoris; quod eo usque aut omnino non, aut non ex lege necessariove factum apud eos arguere licebit ex superiorum Principum in aere Perinthio omissa mentione officiosa, quum tamen et liberae Perinthiorum rei publicae numi extent non pauci, et post Claudium imperantium, Neronis, Flaviorum, Nervae, Traiani, Hadriani, Antoninorum, et inferiorum

⁹⁾ Strab. XVII. extr.: — πλὴν — ἔτι δὲ Βιθυνίας καὶ τῆς Προποντίδος. Pomp. Mela, quem sub Claudio floruisse volunt, *de situ orbis* II. 2: „In Bosporo, Byzantium; in Propontide, Selymbria, Perinthus, Bithynis; amnesque qui interfluunt, Erginos et Athyras.“ Oppidum profecto illo in litore Bithynis nomine a nemine proditur. At Plinius *H. N.* IV. 11. (18) et Ptolemaeus *Geogr.* III. 11. (Θράκης Σείρις) amnem commemorant Bathyniam urbi Byzantium proximum, tum uterque Athyram, et ultra Perinthus Plinius Erginum, Ptolemaeus Arzem. Bathyniam amnem hodie statuunt esse illum, qui apud oppidum *Kutchuk-Tschekmedje* per paludem in Propontidem exit. Cf. Mannert *Geogr.* T. VII. p. 172. Melae Bithynis nescio an inter amnes revocetur; melius tamen fortasse supplendum aliquid, ut Propontidis oppida Selymbria et Perinthus provinciae Bithynorum adscripta clarius emergant. Noli vero hanc magni facere coniecturam; nec opus nobis tali subsidio est post Strabonis testimonium.

Principum ad Valerianum et Gallienos usque fere omnium insignitum vultibus aes Perinthium plurimum habeamus.¹⁰⁾ A Claudio autem constat Thraciam, quam ad eam tempestatem Reges possederant, in provinciam redactam.¹¹⁾ Thracibus igitur in provinciae formulam constitutis, probabile videtur etiam Perinthum et alias ad Propontidem positas Thracias urbes ab munere Bithyniam moderantis rectoris Praetorii vel Consularis separatas et sub dispositionem relatas Procuratoris Caesaris Thraciae. Procuratoribus enim ad Vespasiani duntaxat imperium cohibitam Thraciam testificatur Tacitus.¹²⁾ Ac per eandem occasionem etiam in iure publico Perinthiorum novatum aliquid, est veri simile. Deinde iam non liberarum civitatum numero, quo honore etiam tunc Rhodii, Byzantii, in Ponto Amiseni utebantur, habitos Perinthios significat Plinius maior, qui libros naturalis historiae scripsit, certe edidit sub Vespasiano, ad Titum Vespasianum sexies Consulem (a. 77 p. C.), quae praefixa est, epistola iucundissima illud ipse testatus. Urbes hic in Thracia conditionis liberae prodit Abderam, Aenum, Byzantium; colonias etiam Romanas commemorat Philippos,

¹⁰⁾ V. Buonarroti *Osservazioni istoriche sopra alcuni Medaglioni antichi* (Rom. 1698. 4.) p. 182; Eckhel *D. N.* Vol. II. pp. 40 seqq.; Mionnet *Descr. T. I.* pp. 399 seqq.; et *Suppl. T. II.* pp. 396—443, nn. 1156—1422.

¹¹⁾ Euseb. *Chronic.* ex Haicano codice ed. ab Ang. Maio et Io. Zohrabo (Mediol. 1818. 4.) p. 373 ad Ol. 206, 3, p. C. n. 46. 47; add. Syncell. *Chronogr.* p. 333. b. Enn. Quir. Visconti *Iconographie Grecque T. II.* (Milan 1825. 8.) p. 151 rem actam iudicat a. 46. Ex Taciti *Annalium lib. XI*, ubi res initio anni 47 ac prius gestae descriptae erant, principium excidit.

¹²⁾ Tacit. *Histor. I.* 11.

Deultum, Flaviopolin, Apron; Perinthum vero iuxta Selymbriam nuncupat, nullo addito conditionis indicio.

Post Claudium aliquid amplius in iure publico Perinthiorum novasse accepimus Flavium Vespasianum Augustum (Tr. P. X ab a. 69 ad 79). Hunc enim in opere chronographico Joannis Malalae, quem haud ita multo post Justiniani aetatem, saeculo sexto septimove, vixisse historiamque more illius temporis non admodum docte, sed ex copioso tamen auctorum veterum apparatu scripsisse, recte, ut mihi videtur, iudicatum est et a Gibbono et a Reiskio et a novissimo eius editore, viris rerum Byzantinarum peritissimis;¹³⁾ apud Malalam igitur legimus Vespasianum et in aliis provinciis multa mutavisse et in melius constituisse, et a Thracia quoque separasse Europam, constituta Heraclea urbe, usque ad id tempus dicta Perintho, novae provinciae metropoli, datoque ei Praeside.¹⁴⁾ Qua in re id quidem perperam est relatam, quod iam a Vespasiano Perinthiorum civitas Heraclea denominata assumitur. Quod licet Constantinopolitanis temporibus usitatissimum fuerit huius urbis nomen, veteres etiam Perinthios ex ipsorum numis satis constet Herculem coluisse tanquam civitatis suae conditorem,¹⁵⁾ antiquiores tamen ea civitatis appellatione abstinue-

¹³⁾ Cf. Gibbon *Hist. Rom.* c. XL. annot. 11.; Lud. Dindorfii *Praef. ad Joannis Malalae Chronogr. ed. Bonnae* (1831. 8.) p. VI.

¹⁴⁾ Io. Malala *Chronogr.* X. p. 111. b. ed. Ven. 262 ed. Bonn. καὶ τὴν Εὐρώπην δὲ ἀπὸ Θράκης ἐμέρισε, κτίσας Ἡράκλειαν πόλιν τὴν πρῶην λεγομένην Πείρινθον ἥντινα ἐποίησε μητρόπολιν, δούς αὐτῇ ἄρχοντα.

¹⁵⁾ Eckhel *D. N.* II. p. 39: *Autonomi*: ΤΟΝ ΚΤΙCΤΗΝ ΙΩΝΩΝ. *Caput Herculis laur.* # ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΔΙC.

runt, neque unquam Heracleae, semper Perinthis nomen numis insertum est. Quam ab rem et quae de Europa provincia separata a Thracia, et quae de metropoli Perintho facta, et quae de Praeside apud Perinthios residere iusso hic legimus, minus certa vel aliena ab hac Vespasiani aetate videantur. Verum tamen immutatum aliquo pacto esse regimen Thraciae Vespasiano imperante, significat etiam auctor prope aequalis illorum temporum, Suetonius Tranquillus, memorans, a Vespasiano cum aliis regionibus, ditionis regiae usque ad id tempus, Thraciam quoque in provinciarum formam redactam.¹⁶⁾ Quod idem Eutropius refert, et Eutropii metaphrastes Graecus, Paeanius.¹⁷⁾ Rem autem novatam a Vespasiano hoc ipsum fuisse, ut quae Thraciae pars proxima esset Propontidi atque Asiae opposita, a reliqua Thracia seiuncta et Europa cognominata proprium haberet Rectorem, docet Eustathius, qui in docta sua ad Dionysii Periegesin annotatione bis refert Vespasianum Thraciam ab Europa

ΝΕΩΚΟΡΩΝ *Clava*. — Adiecta neocoriae mentio ostendit hunc numum cusum, Perinthis iam servientibus imperio Romano. — In vetustioribus vero: ΗΡΑΚΛΗ ΚΤΙΣΤΗ. *Caput Herculis* † ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Caput Bacchi*. — *Caput Herculis* † ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ. *Flos loti*.

¹⁶⁾ Sueton. *Vespas.* 7. Notum est, doctissimo Turnebo visum hic scribere Tracheam Ciliciam (non Thraciam, Ciliciam), ne bis feratur Thracia in provinciam redacta, a Claudio, et a Vespasiano. Quod non mutandum recte censuit Mannert *Geogr. der Gr. u. R.* T. VII. p. 67; existimat, C. Claudio imperante Thraciam, Regum dominatione sublata, pacatam quidem et ditionis Romanae factam, verum tamen in formulam redactam ordinatamque tandem esse a Vespasiano.

¹⁷⁾ Eutrop. *Breviar.* VII. 13; Paeanii *Metaphrasis*: Θράκας τε — εἰς ἐπαρχιῶν σχῆμα μετέστησε.

separasse.¹⁸⁾ Tum vero assumere licebit urbem Perinthiorum a Vespasiano vere, ut prodidit Malala, Europae novae provinciae Caesariae factam metropolin, hoc est, caput provinciae, ubi primo quoque tempore ac de rebus ad universam provinciam pertinentibus conventus indicerentur a Praeside vel Augusti Legato, et tributa describerentur in minora oppida, exigentibus pecunias ac rationes publicas administrantibus magistratibus ac decurionibus metropolitanis, et alia id genus negotia agerentur, quibus universi provinciales tenerentur. Hac autem dignitate Perinthiorum urbem, non Byzantium, longe etiam tum auctoritate opibusque insigniorem Perintho, ornatam esse, hoc puto ideo factum, quod Byzantium perrexit adhuc et usque ad tempora Severiana liberiore uti conditione, quam ut Praesidi Romano eadem, qua reliquae urbes Thraciae, servire teneretur. Quare et factum existimo, ut Byzantii Traiano Principe, liberi adhuc a potestate Praesidum Thraciae et Europae, colerent Moesiae Praesidem, navium videlicet et commeatuum causa, quorum huic potestas erat ad bellum imperandorum, legationem quotannis sumtuosam ex populiscito mittentes ad eum publice salutandum, teste Plinio in epistola ad Traianum.¹⁹⁾ Nam licet Suetonius prodiderit, Byzantium, sicut Rhodum, libertate ademta, in provinciam a Vespasiano redactum, sunt tamen etiam praeter rem illam a Plinio

¹⁸⁾ Eustath. ad Dionysii Perieg. v. 270: Εὐρώπη μὲν πάντα τὰ κατὰ δύσιν, ἀρξαμένοις ἀπὸ Ἑλλησπόντον. οἱ δὲ παλαιοὶ φασιν ὅτι Οὐέσπασιανὸς ἐχώρισε τὴν Θράκην ἀπ' αὐτῆς. — — v. 323: — ἰδίασεν αὐτὴν τῆς Εὐρώπης Οὐέσπασιανὸς, ὡς προεῖρηται.

¹⁹⁾ Plin. Epist. X. 52; Traiani Rescriptum ib. 53

memoratam alia argumenta, et Byzantium et Rhodum mox libertati esse redditas.²⁰⁾

Rectorem provinciae, cuius Perinthus dein caput, certe, Byzantium civitate exempta, urbs amplissima erat ac celeberrima, fuisse Consularem, docet vetus marmoris inscriptio honores continens Aradii Proculi, qui cum propter alias gestas dignitates laudatur, tum praedicatur etiam Consularis provinciae Europae et Thraciae.²¹⁾ Unde praeterea apparet, quod numis quoque urbium utriusque provinciae confirmatur, saepe unum eundemque Rectorem Europae et Thraciae praefuisse. Ex numis Perinthiorum nonnulli post Vespasianum cusi magistratum Romanum nuncupant, alii $\Pi\text{P}\epsilon\text{C}\beta\epsilon\text{v}\tau\eta\text{v}$, alii $\Pi\text{P}\epsilon\sigma\beta\epsilon\text{v}\tau\eta\text{v}$ $\text{C}\epsilon\text{B}\alpha\sigma\tau\omicron\upsilon\text{v}$, Legatum, Legatum Augusti, id est, Consulares vel Praetorios, qui ex Principum mandatis in provincias Caesareas summa cum potestate mitti solebant.²²⁾ Et quem Perinthii sub Antonino Pio provinciae suae Legatum Augusti pro Praetore celebraverunt An-

²⁰⁾ Dio Chrysost. *Orat.* XXXI. *Rhodiaca*. p. 621 ed. Reisk. 342. 40 Mor.; tametsi doctissimus Wesselingius *Romanorum Itineraria* p. 686 citra dubium esse censuit, Dionis Rhodiacam ante fuisse recitatam, quam Rhodiis libertas a Vespasiano esset ademta. Aristides *Orat.* XLIV. *ad Rhodios de concordia*, p. 563 ed. Iebb.

²¹⁾ Gruter. p. 361. 1; cf. Wesseling. *Rom. Itin.* p. 631; Eckhel. *D. N.* IV. p. 239. b.

²²⁾ In numo Traiani, ap. Eckhel. *D. N.* II. p. 41, ap. Mionnet *Suppl.* n. 1187: $\text{E}\Pi\text{I}\text{I}\text{I}\text{O}\text{T}\text{.KEAC.}\Pi\text{PEC.}\Pi\text{EPIN}\Theta\text{I}\Omega\text{N}$. — In numo Faustinae senioris, coniugis Antonini Pii, ap. Eckh. l. c. et ap. Mionn. l. l. n. 1212: $\text{E}\Pi\text{I}\text{I}\text{I}\text{ANT.}\text{ZHN}\Omega\text{NOC}\Pi\text{P.}\text{CEB.}\text{ANT.}$ (leg. $\alpha\text{ν}\tau\iota\sigma\tau\text{ρα}\tau\eta\gamma\omicron\upsilon$ pro Praetore) $\Pi\text{EPIN}\Theta\text{I}\Omega\text{N}$; cf. Sestini *Lett. num. Contin.* T. VI. p. 22.

tonium Zenonem, eundem Philippopolitae provinciae Thraciae in suis laudaverunt numis.²³⁾ In aliis eiusdem Antonini vultu et M. Aurelii signatis numis Perinthii provinciae Rectores, Julium Commodum et in aliis Gargilium Anticum, appellant ΗΓΕυονας, Praesides;²⁴⁾ quo nomine sub Antonino Pio suffectos Thraciae Rectores, docemur numis complurium Thraciarum urbium. Atque eundem I. Commodum Praesidem sub Antonino Pio produnt numi Topiritarum in Thracia ad mare Aegaeum;²⁵⁾ et Gargilium Anticum item Praesidem sub Antoninis numi Philippopolitani,²⁶⁾ et Plotinopolis, urbis mediterraneae ad Hebrum fluvium,²⁷⁾ et Pautaliae, mediterraneae ad Strymonem fluvium.²⁸⁾ Quo de Praesidum titulo, in numis mirum in modum proprio Praefectis Thraciae, copiose postquam disseruit Eckhelius,²⁹⁾ ignorare tamen se profitetur, non modo cur in Rectorum titulis in una Thracia tam sit variatum, sed etiam cur una Thracia Rectores suos ἡγεμόνας appellaverit. Id etiam singulare in his ἡγεμόνων numis esse, quod nunquam praefigant particulas ἐπὶ vel ὑπό, sed semper absolute ponantur.

²³⁾ Eckh. *D. N.* II. p. 43; Mionnet *Suppl.* T. II. p. 447. nn. 1441. 42.

²⁴⁾ Eckh. I. c. et Mionnet *Suppl.* c. nn. 1204 et 5: ΗΓΕ. ΙΟΤ. ΚΟΜΜΟΔΟΤ ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ.

²⁵⁾ Eckh. I. c. p. 47. b; Mionnet *Suppl.* II. p. 500. nn. 1751. 52. 53.

²⁶⁾ Eckh. II. p. 43: ΗΓΕ. ΓΑΡΓΙΛΙΟΤ ΑΝΤΙΚΟΤ (Vailant.); Mionnet *Suppl.* II. p. 446. nn. 1434–40.

²⁷⁾ Mionnet. ib. p. 479. n. 1636.

²⁸⁾ Eckh. II. p. 39. a.

²⁹⁾ Eckh. *D. N.* IV. pp. 243–45.

Praeter Praefectorum honores aeri suo inscriptos Perinthii, scriptoribus paene mutescentibus de rebus huius civitatis, stetisse urbem suam egregie et a Principibus ornatam auctamque dignitate, posteritati ipsi prodiderunt, in marmora incisis laudibus Imperatorum. Hadrianum Principem, provinciarum omnium benevolentissimum patronum, a quo universum orbem plurimis operibus ornatum constat, duo celebrant lapides Perinthe reperti, quorum inscriptiones accuratissime expressae ac doctissime illustratae iam extant in Corpore Inscriptionum Boeckhiano.³⁰⁾ In uno haec leguntur:

Ἀγαθῇ τέχῃ

Αὐτοκράτορα Καίσαρα Θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱόν,
Θεοῦ Νερούα υἱονόν, Τραϊανόν Ἀδριανόν Σεβαστόν,
δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ἰ, ἔπατον τὸ γ.

Positum monumentum anno 126 vel 127 p. C., Hadriano Tr. Pot. X. Cos. III., quum proximò triennio Graeciam Asiāque et Archipelagi insulas perlustravisset.³¹⁾ Quo in itinere etiam Perinthus ab eo visam ac novis operibus ornatam, verisimile est. In altero fragmentum legitur votorum pro eodem Principe et coniuge eius Sabina Augusta factorum:

καὶ Ὀλυμπίῳ Ἐλευθερίῳ, καὶ Σαβεΐνῃ Σεβαστῇ.

Olympius Hadrianus dictus Graecanica adulatione, postquam Iovis Olympii templum immensae molis apud Athenienses condidit et dedicavit; Ἐλευθέριος autem a plurimis et privatis et civitatibus libertate vel Latio donatis. Sabinam

³⁰⁾ Aug. Boeckh. *Corp. Inscriptt. Graecarum* Vol. II. fasc. I. p. 66. nn. 2020. 21.

³¹⁾ Cf. Eckhel. *D. N.* Vol. VI. p. 481.

Augustae nomine honoratam existimant non statim imperii Hadriani initio, sed anno U. c. 879 aut 881, i. e. 126 aut 128 p. C.³²⁾

Tertium marmor, e Perinthis nobilissimum et a civitate haud dubie propensissimo animo dedicatum, ad laudes pertinet L. Septimii Severi Imperatoris, hisce verbis inscriptum:³³⁾

Ἀγαθὴ τύχη, Ἀυτοκράτορα Καίσαρα Λ. Σεπτίμιον Σεούηρον Εὐσεβῆ Περτίνακα Σεβαστόν, Ἀραβικόν, Ἀδιαβηνικόν, Παρδικόν, Μέγιστον ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος τῶν νεωκόρων Περινθίων.

Propensissima dixi civitatis in Principem voluntate hoc monumentum positum; id quod cum potestates declarant civiles, Curia sive Senatus et populus sive plebes, ipsae suis nominibus testificantes invictum Imperatorem magnopere apud se cultum, tum magis confirmat divinus honor, quo cultos dehinc apud sese Imperatores Romanos prodit civitas adiecto sibi Neocororum titulo, ut iam colentium, aedituorum vel Flaminum instar, imperiale numen. Tam propense ut Perinthis Septimio Serero faverent, factum eam ob causam est, quia urbem Byzantium, quae in bellis civilibus, post quae ille summam imperii adeptus est, Pescennio Nigro fidem constantissime servaverat, captam post obsidionem trium annorum, anno 196 p. C., moenibus dirutis ac privilegiis omnibus, quae propter maiorum in populum Romanum merita ei relicta adhuc erant, sublatis, in vici formulam redactam Perinthis attribuit; Byzantiis, ademto concionis et senatus

³²⁾ Vid. Euseb. *Chron.* a. U. c. 879. et *Chron. paschale* p. 349. b. (659. 20 ed. Bonn.) et Eckhel *D. N.* VI. p. 520.

³³⁾ Ap. Boeckh. n. 2022; Murator. T. II. p. 1069. 2; *Marm. Oxon. Append.* n. 161.

et urbani magistratus iure, iussis apud Perinthios ius repetere et censum profiteri et tributa inferre et quibus aliis rebus obnoxii erant populi iniquissimo foedere servientes.³⁴⁾ Neque post, quum Severus praesens ipse summam spectans Byzantium calamitatem, interventu filii Caracallae, miseretur civitatis quondam clarissimae, et quaedam ei iura vetusta restitueret, Perinthiorum dissoluta est in Byzantium auctoritas metropolitana;³⁵⁾ qua liberatos Byzantium non prius constat, quam Constantinus Magnus urbem ipsorum imperii sedem constituit.³⁶⁾

³⁴⁾ Dio Cass. LXXIV. 14: αὐτὴν τε τὴν χώραν αὐτῆς Περινθίοις ἐχαρίσατο, καὶ αὐτῇ ἐκείνοι οἷα κώμη χρώμενοι κ.τ.λ. Suidas v. Περινθίοις: τοῦτοις ἀλώθεν τὸ Βυζάντιον δῶρον ἐδόθη εἰς δουλείαν παρὰ Σ. —, ὥσπερ καὶ ἡ Ἀντιόχεια Λαοικιδεῦσι. Id. v. Σεβηρος: — — τὸ Βυζάντιον κώμη δουλεύειν Περινθίοις ἐδόθη. — Similem fortunam passa inferiore tempore est Caesarea, Cappadociae metropolis, teste Libanio *Orat. XVI ad Antiochenses, de Imperatoris ira*, Vol. I. p. 488 ed. Reisk.: — — ἀφελὼν ἃ πόλεως ἐστὶ γνωρίσματα, κώμης σχῆμα περιέθηκε. — — ἐξώσθη τοῦ τῶν πόλεων καταλόγου. — Gravissimus Gibbonus *Hist. Rom.* c. V. annot. 55, non dubium est, quin erraverit, quum iudicaret Byzantium urbem a Severo penitus dirutam, et locum post eam ruinam per multos annos iacuisse. Melius hac de re et recte omnino disseruit Gibboni metaphrastes Germanicus Fr. A. Wenck in ann. ad. h. l.

³⁵⁾ Spartian. *Anton. Caracall.* 1: „Antiochensibus et Byzantiis interventu suo iura vetusta restituit.“ Suidas v. Σεβηρος: postquam narravit, Severum coepisse clementius tractare Byzantium, addit: Περινθίοις δὲ αὐδὶς ὑπέταξε.

³⁶⁾ *Chronicon paschale* ad ann. 330 p. C. p. 530 ed. Bonn.: — ἀφελόμενος αὐτὴν (CPolin) ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Εὐρώ-

Propter magnum igitur hoc et illustre Severi donum senatus populusque Perinthiorum gratitudinem suam publice testabantur, templis ac statu is memoriae cultuique Principis dedicatis; quarum statuarum, puto, una posita in marmore erat, cuius inscriptionem modo retuli. Severum Principem Arabicum, Adiabenicum, Parthicum, quibus nominibus laudes eius celebrat inscriptio illa, Senatus R. salutavit anno 195 p. C., re bene gesta in Oriente.³⁷⁾ Parthici Maximi nomine idem Imperator in numis et operum inscriptionibus gloriabatur annis Tribuniciae Potestatis sexto, septimo, octavo, nono, id est, ab anno 198, quum iterum Parthos devicisset, ad a. 201; quo anno exspirat in numis PART. MAX., incipit PIVS.³⁸⁾ Quare monumentum illud, cui iste titulus erat, nec ante a. 198, nec post 201 expositum arbitror.

Quam indultam sibi ab eodem Principe Neocoriae dignitatem Perinthii ibidem iactant, eodem honore gloriabantur etiam inscriptionibus numorum, plerisque sub Severo cuspis apud se numis inscriptis ΠΕΡΙΝΘΙΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. At in numis eodem adhuc Severo imperante signatis Perinthii coeperunt Neocoriae dignitate iam iterum sibi concessa gloriari, illato titulo ΔΙΟΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ;³⁹⁾ quod factum fortasse est post impetratam singulari Principis beneficio veniam, iuxta Augusti imperantis aedem condendi

πης, ἡγοῦν τῆς μητροπόλεως αὐτῆς Ἡρακλείας (Perinthi), Praefecto Praetorio et Praefecto urbi ceterisque maioribus magistratibus in ea constitutis.“

³⁷⁾ Herodian. *Histor.* III. 9; cf. Eckhel *D. N.* VII. p. 172.

³⁸⁾ Muratori *Thesaur.* p. 2009. I. 2; Eckhel *D. N.* VII. p. 177—179.

³⁹⁾ Eckhel *D. N.* II. p. 41, IV. p. 293.

novam divino cultui Augustae Juliae Domnae vel filii Antonini Caracallae destinatam. Duplicem sibi indultam Neocoriam in numis iactare deinde perrexerunt ad extremum usque aevum, quo aes suo nomine signare et Perinthii et ceterae omnes imperii Romani civitates desinere cogebantur, Aureliano Imperatore rem monetalem per universum imperium novum in ordinem redigente. Atque ante hoc tempus iteratae Neocoriae mentionem Perinthii etiam in marmore fecerunt, quod substructum fuit statuae Decii Imperatoris, repertum in oppido *Tschourli*, olim Turullo, haud dubie tum Perinthiis parente, inscriptum his verbis: *Αὐτοκράτορα Καίσαρα Γάιον Μέσιον Κύντον Δέκιον Τραϊανὸν Εὐσεβῆ, Εὐτυχῆ, Σεβαστὸν ἢ λαμπροτάτη δις νεωκόρος Περινθίων πόλις.*⁴⁰⁾ A Decio, anno 249 Imperatore acclamato, constat a. 250 Scythas, quos alii Getas, alii Gothos appellant, e Thracia, quam, transgressi Danubium, atrociter infestabant, tantisper egregie submotos.⁴¹⁾ Quae profecto egregia ei occasio erat de civitate Perinthiorum optime merendi; et quum tempestatibus illis plurima Thraciae et Propontidis oppida vastata a barbaris essent, Perinthus, quam tam longa calamitatum serie non tactam legimus, haud immerito clarissimam sese appellare potuit.

Ceterum Neocororum istum cultum, quo Graeculi, imprimis in Asiae urbibus, numina Principum et viventium et defunctorum colere solebant, sacrificiis stetisse a summo magistratu urbano factis, et conceptis votis, et certaminibus sumtu publico actis, praeclare exposuit Eckhelius.⁴²⁾ Ex numis

⁴⁰⁾ Boekh. *Corp.* n. 2023, Spon *Voyage* T. III. p. 98.

⁴¹⁾ Zosim. *Histor.* I. 29.

⁴²⁾ Eckhel. *D. N. T.* IV. c. VIII. de *Populis et Urbibus Neocoris* pp. 288 seqq., praes. 303–306.

autem etiam certamina compertum habemus quibus nomini
 bus, Neocoriae potissimum causa vel etiam in aliarum rerum
 secundarum iucundam recordationem, celebrata apud Perin-
 thios fuerint sub Severo maxime. Severi et Caracallae Augusti
 et Getae Caesaris vultibus ornati numi Perinthiorum nuncupant
 Actia Pythia, ΑΚΤΙΑ ΠΥΘΙΑ, id est, ludos ad similitudinem
 celebratos Pythiorum apud Delphos et quinquennialium Actio-
 rum ab Augusto apud Nicopolin institutorum; in nonnullis
 adiecto etiam ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ, quae alii simpliciter nuncu-
 pant, Philadelpheia dicta ad impetrandam a Diis concordiam
 Caracallam inter Getamque fratres; ⁴³⁾ alii Heraclea Pythia,
 ΗΡΑΚΛΕΙΑ ΠΥΘΙΑ, ludos Herculi sacros, eo impensius
 celebratos a Perinthiis, quia Herculem urbis suae conditorem
 venerabantur; ⁴⁴⁾ alii Severeia Protia, CΕΤΗΡΕΙΑ ΠΡΩΤΙΑ,
 in Severi Augusti honorem instituta, Prima cognominata,
 eoque cognomine solos apud Perinthios, ad celebrandum, ut
 videtur, Primatum Perintho concessum, ex quo Byzantium
 ei fuit subiectum; nam licet iam antea Perinthus Metropolis
 loco haberetur, maior tamen ac praestabilior erat et reapse
 prima ad Propontidem Byzantium civitas libera et supra
 provincialem conditionem elata; ⁴⁵⁾ alii Epidemia iterum
 Severeia, ΕΠΙΔΗΜΙΑ. B. CΕΤΗΡΕΙΑ (tiremis, desuper
 templum 8 columnarum; inscripta etiam Neocoria II.),
 certamina, ut Eckhelius opinatur, instituta in memoriam
 Severi maritimo itinere Perinthus appulsi, et quidem propter
 additum B secundo; quem tamen utrumque adventum (ἐπι-
 δημίαν) multo ante contigisse, quam numus hic signatus

⁴³⁾ Eckhel *D. N.* IV. pp. 432. 450. 451.

⁴⁴⁾ Eckh. *D. N.* IV. p. 443.

⁴⁵⁾ Cf. Eckhel *D. N.* IV. p. 451.

sit; eius enim aetatem propter inscriptam Neocoriam II. in postremum Severi biennium esse dimovendam, quo is tempore in Britannia abfuerit neque adeo accedere Perinthum potuerit.⁴⁶⁾

Aureliani Imperatoris illustrissimi (Tr. Pot. VI. ab a. 270 ad 275 p. C.), quem aetas ista Restitutorem Orientis et Pacatorem Orbis appellabat, memoriam duas ob res reperi cum Perinthiorum cohaerere rebus. Apud Perinthum enim occisus ille insidiis Mnesthei liberti, quum bellum in Persas moliens ad Propontidem venisset.⁴⁷⁾ Et Perinthiorum urbis ipse imperator mentionem fecit in epistola quadam ad Gallonium Avitum, Legatum Thraciarum, quae servata nobis est a Flavio Vopisco in vita Bonosi tyranni:⁴⁸⁾ „Superioribus literis scripseram, ut optimates Gothicas apud Perinthum collocares, decretis salariis, non ut singulae acciperent, sed ut septem simul unum convivium haberent. Cum enim divisae accipiunt, et illae parum sumunt, et res publica plurimum perdit. Nunc tamen quoniam placuit Bonoso Hunilam dari, dabis ei, iuxta breve infra scriptum, omnia quae praecipimus; sumtu enim publico nuptias celebrabis.“ Bonosum Ducem limitis Rhaetici fuisse, legimus

⁴⁶⁾ Eckhel *D. N.* IV. p. 441.

⁴⁷⁾ Zosim. I. 62: διατρίβοντι κατὰ τὴν Πέρινθον, ἣν νῦν Ἡράκλεια μετωνόμασται, κ.τ.λ.; Fl. Vopisc. *Aurelian.* 35: „cum iter faceret, apud Coenophrurium mansionem, quae est inter Heracliam et Byzantium, malitia notarii sui et manu Mucaporis interemptus est.“ Eutrop. IX. 9: „in itineris medio, quod inter Constantinopolin et Heracleam est stratae veteris.“ Idem leg. ap. Aurel. Victor. *Epitom.* 25. Cf. Tillemont *Hist. des Emp. Aurélien*, not. XII; Gibbon *H. R.* c. XI. ult.

⁴⁸⁾ Vopisc. *Bonos.* 2. p. 247. d. ed. Salmas.

apud eundem scriptorem. Convivium, cui Gothicae nobiles apud Perinthios deputabantur ab Aureliano, intelligendum esse *κοινόβιον*, *συμβίωσιν*, *συσσίτιον*, non *συνπόσιον*, admonemur a summo Casaubono in annotatione ad hunc locum.

Perinthiorum urbs quarto saeculo Christiano, cognominari iam prius, ut videtur, coepta Heraclea, hoc nomine ita gaudebat, ut posthaec et publica memoria et in libris scriptorum posteriorum civitatem solo hoc nomine usam esse reperiamus. Cognominis ratio satis iam aperta est. Causam mutati nominis ac vetustae appellationis fastiditae puto hanc fuisse, quod senatus populusque Perinthiorum, cum Byzantium ab ipsis liberatum novo a conditore accepto nomine immenso gradu exurgere supra se magna cum invidia viderent, simili cupiebant fortunae vicissitudine gloriari posse, vel profiteri tantum publice, suae urbis conditorem etiam maiorem ac diviniorem fuisse, quam vicinae urbis, Imperatorum nunc sedis. A quo Imperatore concessum Perintho sit novo uti nomine publice, vel a quo ei in urbium catalogo Heracleae nomen inditum, ad definiendum difficile est. Quod apud Ptolemaeum legitur, *Περινθος ἢ τοι Ἡράκλεια*, non esse Ptolemaei, recte animadvertit iam Wesselingius,⁴⁹⁾ et confirmant Ptolemaei exemplaria optima fidei, a quibus appellatio ista adiectiva abest. Quod autem Wesselingius contendit contra illustrem Ez. Spanhemium, Heracleae nomen Constantino vetustius esse, eiusque originem adscribendam Imperatoris Aureliani aetati,⁵⁰⁾ id

⁴⁹⁾ Wesseling. ad *Itin. Anton.* p. 323.

⁵⁰⁾ Wesseling. l. c. et ad *Itin. Hierosyl.* p. 601; Ez. Spanhem. *Praest. num.* p. 578, et *Diss.* IX. 5.

equidem minime probavero. Nam apud Lactantium, quem ille potissimum habet auctorem, narrantem de bello, quo Licinius Maximinum superavit in campo sereno ad Drizipara, secundam mansionem a Perintho (a. 313), Heracleae nomen nondum scriptum reperi. Ita enim Lactantius: „Cum ille, accepta in deditionem Perintho, aliquantum moratus, processit ad mansionem millia XVIII. Nec enim poterat ulterius, Licinio iam secundam mansionem tenente, distan- tem millibus totidem.“⁵¹⁾ Etiam Libanius, quem sub Constantio Constantinopoli et ad Propontidem versatum aliquoties esse ex eius vita ab ipso scripta novimus, urbem Perinthiorum nomine vetusto commemorat.⁵²⁾ Vetusta vero inscriptio, Aureliani Augusti honoribus dicata, quae Heracleam praetulerit, et quam e Wheleri schedis in testimonium excitat suae opinioni Wesselingius, ea vereor

⁵¹⁾ Lactant. *Mort. Persecut.* 45. — Prima mansio XVIII. M. P. a Perintho erat Izirallo s. Turullus (hodie Tschourlu), testt. *Itinerarius Anton.* pp. 138. 230. 323, et *Hierosolym.* p. 567 ed. Wessel.; altera, totidem ab ea distans, quam Licinius tenebat, apparet Drizipara esse, M. P. XVI. ab Izirallo sec. *Itin. Anton.* II. cc.; et „Dryzipara a Zorolo fere decem et octo milliaribus“ produnt *Acta S. Alexandri* c. 3., cit. a Wessel. ad *Itineraria* p. 230. — Ceterum in *Antonin. Itinerario*, quod in eam formam, qua nunc id manibus terimus, saeculo Constantiniano redactum videtur, Perinthiorum urbi nomen est Heraclea p. 138 ed. Wess., et Perintho Heraclea p. 323. In *Itinerario Hierosolymit.*, quod imperante etiam tum Constantino M. Wesselingius quidem credit, non Perinthus, sed civitas Heraclia vocatur.

⁵²⁾ Libanius Antioch. *de Vita sua* Vol. I. p. 13 (ed. Reisk.): Πέρινθον παραπλέων, sc. quum Constantinopoli navigaret Athenas; et p. 34: Praefectus quidam proelio vulneratus φεύγων τῷ τῶν Περινθίων σώζεται τείχει.

ne falso a doctissimo viro Propontiacis Heracleotis attributa sit. Quare hac quidem ratione minime reprobanda mihi videtur sententia, quam exposui de neglecto vetusto nomine et nova Heracleae appellatione publici demum iuris facta primorum Constantinopolitanorum Principum temporibus. Iam autem ante Valentem et fortasse sub Constantio, Constantini M. F., Heracleae nomen communem ac publicum in usum venisse, ab Eutropio docemur et Vopisco, Perinthiorum urbem non priore nomine, sed novo solo nuncupantibus; quorum ille quidem ad ipsum Valentem opusculum suum de historia Romana direxit; Fl. Vopiscus, natus a. 292, floruit Constantini et Constantii temporibus; et quo adhortante ipse Divi Aureliani vitam sese composuisse praefatur, Junius Tiberianus, Praefectus Urbi, sub Constantino M. anno 336 p. C., proximo ante eius Principis obitum, Vicarius fuerat Hispaniarum, quo expleto tandem munere, sub filiis igitur Constantini M., ad illustriorem Praefecturam Urbanam pervenire potuit.⁵³⁾

Opulentiam Perinthis, incolentium frequentiam, negotiantium ibi multitudinem et situs attestatur urbis portusque ad maritima negotia opportunissimus, et omnis, quam hactenus contexui, confirmat eius historia, brevis quidem ac mutilata, sed quae quanto magis videtur oblivione truncata, tanto plus licet posteris contendere civitatem olim virium habuisse. Cui accedunt praeterea viae a Romanis stratae militares Perinthus convenientes e diversis regionibus: una Byzantio

⁵³⁾ Cf. Jac. Gothofredi *Prosopographia Codicis Theodosiani* p. 91 ed. Ritter. et *Chronologia Cod. Th.* a. 336, p. XXXVI. et ad leg. 4 de *Sponsalibus* (lib. III. tit. 5.) datam eo anno ad dictum Vicarium.

sive Constantinopoli; altera Hadrianopoli e media Thracia, qua e superiore Italia et ab urbe Aquileia in Asiam traicientes exercitus commeabant; cui paucis a Perintho stationibus tertia iuncta erat ab Anchialo, urbe Pontica, ducta; quarta, omnium Romanis extra Italiam frequentissima, a Dyrrachio per Macedoniam ac Thraciam maritimam munita, ad quam civitates positae Thessalonica, Aenos, Apros; Aprē vel propius ad Perinthum posito Rhaedesto oppido maritimo quinta exibat via Hellespontia in Chersonesum.⁵⁴⁾ Quarum viarum constructioni atque, ubi collapsae essent, refectioni quum antiquo tempore populi iussis, mox mandatis imperialibus prudentissime a Romanis consuli soleret, facilior per eas reddita ac quaestuosior mercatura Graeculis, qui iis uterentur, plurima haud dubie ferebat emolumenta, nec levis erat servitutis, quam populo Romano serviebant, compensatio.

Quod ad urbis ornamenta attinet, non defuisse credas Perinthiis opera publica, reliquo civitatis splendori consentanea, templa, theatra, gymnasia, ductus aquarum, balneas, porticus, curias, fora, quot fere et quam ampla locus non

⁵⁴⁾ Vid. *Tabula Peutinger.*; et *Itiner. Anton.* pp. 137. 229 seq. 322; *Itin. Hieros.* pp. 568 seq. ed. Wessel. — Cf. Bergier *Hist. des grands Chemins de l'Empire Romain* (Bruxelles 1736. 4.) T. I. p. 26. Rennell *Geogr. of Western Asia*. III. 3. T. I. pp. 235 seq., 260–62, de via maxima Macedonica sive Brundusina p. 260: *This road is very nearly the same as is in use at present day*; de via Aquileiensi sive Hadrianopolitana ad CPolin p. 262: *The modern road leads almost precisely in the track of the ancient one, with the small exception of the modern road turning off from Selymbria, instead of Heraclea, to Turullus (Chirlo), thus cutting off an angle at Heraclea.* V. et Fel. de Beaujour *Voyage militaire dans l'Empire Ottoman* (Paris 1829. 8.) Vol. I. pp. 242. 248–52.

admodum spatiosus capiebat; etiamsi eorum operum nullum adhuc, quemadmodum et quo loco positum fuerit, demonstratum sit, nec facile quidem posse demonstrari videatur. Nam quamquam urbs eodem etiam nunc loco stat, Erekli hodie vel Elegri vocata, nomine inferiore urbis multo minus Turcarum lingua depravato quam ipso oppido eius nationis incursionibus devastato, tamen, ut accidere solet urbibus ex ruina mox resurgentibus, novis aedificiis areae vetustae contegebantur, et lapides monumentaque vetustatis collapsa novis operibus insumebantur. Quare casu et fortuito factum puto, ut unius e templis Perinthis, Fortunae sacri, et ipsius etiam artificis, qui fanum istud aliaque Perinthiorum aedificia opere eximio ornaverit, certam habeamus notitiam, lapide in rudibus Perinthis in colle reperto, hac ornato inscriptione:

Ἀγαθῇ Θύχῃ

ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἐτείμησεν Πο. Αἴλιον Ἀρποκρα-
τίωνα τὸν καὶ Πρόκλον, τὸν τὸ Τύχαιον κατασκευά-
σαντα. Ἀλεξανδρεῖς οἱ πραγματευόμενοι ἐν Περίνθῳ
τὸν ἀνδριάντα ἀνέστησαν τιμῆς χάριν.⁵⁵⁾

Animadvertas hic non oppidanos solum vel Romanos provinciae Praefectos ac Principes ornatui urbis consuluisse,

⁵⁵⁾ Boeckh. *Corp. Inscr.* n. 2024; Murator. T. I. p. 138. 2. — Boeckh. annot.: „Proclum habes etiam n. 2025. eumque arbitror operis tessellati artificem fuisse (ψηφοδέτην patrem una cum filio vocare n. 2025 videtur), qui Fortunae fanum eo opere ornaverit in modum Praenestini Fortunae templi“; et ad n. 2025: „Proclos Tychaeum instruxit teste n. 2024 ubi qui memoratur si idem est (qui n. 2025: τῷ λιπὼν βουλῆς σύνοδρον Πρόκλον ἰσότεχρόν μοι, ap. Jos. de Hammer *Topogr. Ansichten* p. 159), quam bene Tychaei exornatio cum arte illa (hic laudatur ψηφοδέτης i. e. artifex operis tessellati) conveniat, apertum est.“

sed peregrinos quoque, Alexandrinos puta ex Aegypto commerciorum causa Perinthei proxeniae iure utentes, posita publico quodam in loco honoris causa, quem senatus populusque Perinthiorum decreverant, statua Aelii Harpocratonis, cui et Procli nomen erat, artificis nobilis et, quod alia collata inscriptione arbitreris, Senatoris Perinthii, qui templum Fortunae insigni opere locupletaverat. Aelii nomen a Proclo Harpocratone assumptum artificem et ipsum monumentum referri sinit in tempora Antoninorum, imperio ac provinciis fortunatissima, nomine cum civili conditione donato. fortasse a L. Aelio Caesare, filio adoptivo Hadriani. Aelium Caesarem (Tr. Pot. II. annis 137 et 138 p. C.) tum aliae civitates Orientis maritimae in aere suo insculptis vultu eius honoribusque testantur fuisse sibi egregie et ornamenta, quae alias ab solis Principibus impetrari solebant, concessisse, tum celebrant numi singulari conditione aenei argenteique Alexandrinorum in Aegypto.⁵⁶⁾ Fortunae fanum num ceteris Perinthiorum templis cultu vel visentium celebritate praestiterit, hinc quidem nondum satis compertum credo, quamquam constat et urbium, et Augustorum, et universe rerum Fortunam maximis saepe honoribus coli apud Graecos solitam, praesertim in urbibus maritimis.

Certum denique ornatus ac splendoris testimonium tam antiquae urbis Perinthei quam novae Heracleae habemus apud Procopium de operibus ab Justiniano Imperatore ibi conditis instauratisque memorantem.⁵⁷⁾ „Urbs Heraclea,“ prodit rerum Justinianearum auctor „maritima illa ac vicina, alio

⁵⁶⁾ Cf. Eckhel *D. N.* VI. p. 527; IV. pp. 65 seq.; de numis Aelii apud Amisenos in Ponto c. II. p. 349.

⁵⁷⁾ Procop. *de Aedificiis* IV. 9. Vol. III. p. 298 ed. Bonn.

nomine Perinthus dicta, quae olim locum in Europa principem tenuit (ἡ πάλαι μὲν τὰ πρωτεῖα τῆς Εὐρώπης ἐδίδουσαν), nunc uni cedit Constantinopoli, haud ita pridem siticulosa aridaque iacebat, non quod circumiectus ager siccus sit, aut prisci urbis conditores aquam providere neglexerint: cum et fontibus Europa benignissime rigetur, et aquaeductum extruendum curaverint veteres: sed aevum solita malignitate illud urbi corruerat, seu vetusti contemtu operis, seu Heracleotarum incuria ad ipsum perdendum duceretur. Quae causa fuit cur brevi incolae Heracleam vacuum liquerint (ὀλίγον τε ἀοίκητος διὰ τοῦτο Ἡράκλεια ἐλέλειπτο εἶναι). Eodem vetustas redegerat palatium perquam splendidum illius urbis (τὰ ἐκείνη βασιλεια ἀξιοθέατα ἐπιεικῶς ὄντα). Quam cum Imp. Justinianus visisset, non perfunctoria levitate, sed plane regia liberalitate inductus, aquis dulcibus limpidisque illam inundavit, nec passus est carere honore palatii; quippe totum refecit.

Etiam inferiore omni aevo, quod ut ceteris Europae partibus vere fuit medium ac quasi transitorium ab eversa re Romana ad Christianae atque Germanicae vitae fixam et stabilem constitutionem, ita Orientem in extremam redegit calamitatem ac desolationem; Heracleam Perinthus inter maxime conspicuas fuisse imperii Constantinopolitani civitates, satis multis docemur scriptorum Byzantinorum testimoniis; quorum nonnulla, quae civilem et ecclesiasticam urbis dignitatem ostendunt, apponam. Hierocles in Synecdemo suo sive Comite peregrinationis per Imperium Orientale, qui liber Justiniano etiam nunc Principe scriptus esse videtur, primo loco provinciae Thraciae Europae sub Consulari urbes quatuordecim recenset: primam Eudoxiopolin, quippe proximam Constantinopoli (Eudoxiopolis enim tum fuit Selymbriae nomen,

ab Arcadii Imp. coniuge inventum); tum ordine, quem servo, Heracleam, Arcadiopolin (ea prius Bergula, postea a Theodosio Magno instaurata et Arcadii filii ipsius nomine nuncupata), Bizyam, Panium, Ornos, Ganon, Callipolin, Morizon, Silticen, Savadium, Aphrodisiam, Apron, Coeliam.⁵⁸⁾ Constantinus Porphyrogenitus de Thematibus libro secundo, qui occidentales provincias Imperii Byzantini continet, eodem, quo Hierocles, ordine provinciae Thraciae sive Europae urbes XIV enumerat, antiquo, ut ipse ait, quem apud Hieroclem invenit, ordine ac quinque provinciarum thematis Thracici (apud Hieroclem vero et apud antiquiores quae sexta erat Thraciarum praefecturae provincia, Seythia, eam Constantinus hic coniunxit cum Mysia) vetustis nominibus servatis.⁵⁹⁾ In catalogo Ecclesiarum, quae Patriarchae Con-

⁵⁸⁾ Hierocl. *Grammat. Synecd.* edit. a Bandurio *Impér. Orient.* T. I. P. I. p. 25 ed. Venet. (1729 in fol.; ed. Paris. p. 31), et a Wesselingio *Vet. Rom. Itin.* (Amstel. 1735) p. 631 seq. Posterior editor ad h. l. observavit, urbium octo ex his XIV memoriam servasse etiam *Ephesini Concilii Acta*, p. 790 tom. V. C. G., ubi supplicant Patribus Episcopi Europae his verbis: „Vetus mos viget in provinciis Europae, quod singuli Episcopi duos vel tres sub se habeant episcopatus. Unde Heracleae Episcopus sub se habet Heracleam et Panion; Episcopus autem Byzes sub se Byzen et Arcadiopolin, Coelensis vero similiter Coelan et Callipolin, porro Episcopus Sabsadiae sub se habet Sabsadium et Aphrodisiadem.“ Heracleam hic memoratam non esse antiquam Perinthum, urbem maiorem, quam ut Episcopum cum Panio eundem habuisse existimari possit, sed aliud eius nominis oppidum multo inferius, et ipsum tamen ad Propontidem prope Hellespontum positum, recte coniecit Mannert *Geogr. d. Gr. u. R.* T. VII. (1812) p. 189, et confirmatur nostrae Heracleae honore Metropolitano in causis etiam ecclesiasticis, de quo mox dicam.

⁵⁹⁾ Constant. Porph. *de Themat.* in Band. *Imp. Or.* T. I. P. I. p. 17. (Ven.) p. 22. (Paris.): εἰπόμεν τοίνυν ὡς

stantinopolitano subiacebant, ex ordine, quo a Sapientissimo Leone (circ. a. 900) throni erant dispositi, Heraclea inter Metropoles est loco tertio; primo Caesarea, secundo Ephesus, quarto Ancyra; tum Cyzicus, Sardes, Nicomedia, Nicaea, Chalcedon, et ceterae; ⁶⁰⁾ atque eodem gradu Heraclea comparet in expositione nova Andronici Imperatoris (circ. 1180), qui metropoles Constantinopoleos alias e minoribus ad maiores extulit, alias e diverso ad minores thronos deduxit. ⁶¹⁾ Ibidem etiam Pontica Heraclea inter Metropoles refertur; quae prius sub Episcopo Claudiopoleos fuerat; quam cum gentes vastassent, honorem metropoleos consecuta est, fuitque thronus XVII; Andronicus eam deduxit ad XIX. Et ex Thraciae Europae urbibus, quas paulo ante commemoravi, praeter Heracleam alias quatuor metropolitano honore tunc ornatas ibi legimus: Apros, quae prius fuerat thronus LI, ab Andronico facta est sedes LXIII; Madyta, prius LXVIII, obtinuit sedem LXXX; Arcadiopolis, fuerat LXXXIV, devenit ad locum CI; Selymbria, antea LXXXV, evasit CII. Episcopi denique Europaei subiecti quondam Metropolitano Heracliensi, alio in catalogo enume-

ἀρχαία τάξις ἐκράτει, καὶ αὐτῶν τῶν ἐπαρχίῶν τὰ ὀνόματα. Ἐπαρχία Θράκης ἤγον Εὐρώπης. Ὑπὸ κοινολιγίων, τοῦτεστι βουλευτῶν, πόλεις ἰδ., — — —
Ἔως ὧδε τὸ τῆς Θράκης δέμα κατὰ τὸν Ἱεροκλέους Συνέδημον.

⁶⁰⁾ *Explicatio Officiorum sanctae ac magnae Ecclesiae iuxta eorum ordinem; auctore incerto*, edita a R. P. Goar, et a Bandurio collocata ad calcem Georgii Codini Curopal. *de Off. et Official. Curiae et Eccl. Const.* vol. II. p. 203. ed. Venet.

⁶¹⁾ *Ἐκθεσις Νέα Ἀνδρονίχου Βασιλέως*, in Bandur. *Imp. Orient.* T. I. P. III. p. 195. (ed. Ven.)

rantur duodecim hi: I. Theodoropoleos (int. Theodosiopolis, quae prius ac post rursus Apros, subinde etiam Metropolis); II. Rhaedesti et Panii, quae coniunctae unum Episcopum habebant; III. Chersonesi; IV. Calliopoleos et Madetorum; V. Chariopoleos; VI. Chalcidis; VII. Daonii; VIII. Pamphili; IX. Medae, quae honorem Metropolitanum obtinuit; X. Lyzici; XI. Serentiorum et Turuloae; XII. Metrorum et Atherorum. Quorum oppidorum nonnulla perperam nuncupata, alia prorsus nobis incognita sunt.⁶²⁾

Sequiora Heracleotarum sive, ut nuno vocantur, Eregliensium, fata, cum Turcarum coniuncta incursionibus, rerum Turcicarum laudatoribus illustranda relinquo.⁶³⁾

⁶²⁾ Κατάλογος Ἐπισκόπων, ἡ τὴν ἑκαστος τῶν Μητροπόλεων ὑποκείμενται, — — Γ. τῇ Ἡρακλείᾳ τῆς Εὐρώπης κ.τ.λ., edit. a Bandurio *Antt. CP.* lib. VIII in *Imp. Orient.* T. I. P. III. p. 201 ed. Venet.

⁶³⁾ And here one cannot leave the shores of the Propontis, without regretting, that, in so enlightened an age as the present, the noble gifts of nature bestowed on this whole region, should be rendered almost useless by evil government. — Is it wonderful, that any European nation, within reach, should covet the possession of such advantages? J. Rennell *Geogr. of W. Asia* (1831) Vol. II. p. 111.